

AZ ÉLELMISZER-TERMELÉS GAZDÁLKODÓ SZERVEZETEINEK PÉNZÜGYI HELYZETE

2020

**AZ ÉLELMISZER-TERMELÉS
GAZDÁLKODÓ SZERVEZETEINEK
PÉNZÜGYI HELYZETE
2020**

Agrárközgazdasági Intézet,
Budapest, 2021

Szerkesztette: Lámfalusi Ibolya
Vörös-Illés Ivett

Szerzők: Vörös-Illés Ivett
Rózsa Andrea

Opponensek: Mezei Martin
Sárik Ferenc

Felelős kiadó: Dr. Goda Pál

Kiadó: AKI Agrárközgazdasági Intézet
Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság

H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Telefon: (+36 70) 501-0446
Fax: (+36 1) 217-8111
<https://aki.gov.hu>
aki@aki.gov.hu

ISSN 2786-1201 (Online)
DOI: <https://doi.org/10.7896/ai2105>
© Agrárközgazdasági Intézet – minden jog fenntartva

A kiadvány megtekintéséhez az Adobe Acrobat Reader programot javasoljuk.

Jelen mű felhasználása a **Nevezd meg! – Ne add el! – Így add tovább!** 4.0 Nemzetközi (CC BY-NC-SA 4.0) licenc alapján lehetséges.

A felhasználási feltételekről bővebben: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.hu>

TARTALOMJEGYZÉK

Összefoglaló	5
Háttér	5
Módszer	5
Eredmények	6
Summary	10
Introduction	10
Methodology	10
Results	11
A mezőgazdaság, vadgazdálkodás és halászat ágazatban tevékenykedő szervezetek	15
A mezőgazdasági társas vállalkozások súlya a nemzetgazdaságban	15
A mezőgazdasági társas vállalkozások jövedelme és jövedelmezősége	16
A mezőgazdasági társas vállalkozások bevételei és ráfordításai	19
A mezőgazdasági társas vállalkozások eszközei és forrásai	22
A mezőgazdasági társas vállalkozások eredményesség, méret és gazdálkodási forma szerinti jellemzői	24
Az élelmiszereket, italokat és dohánytermékeket gyártó ágazatban működő szervezetek	28
Az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások súlya a nemzetgazdaságban	28
Az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások jövedelme és jövedelmezősége	30
Az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások bevételei és ráfordításai	31
Az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások eszközei és forrásai	33
Az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások szakágazat, gazdálkodási forma és méretkategória szerint	36
Mellékletek	41
Hivatkozások jegyzéke	55

ÖSSZEFOGLALÓ

Háttér

Az elemzés célja az élelmiszer-termelésben, azaz a mezőgazdasági, vadgazdálkodási és halászati ágazatban (továbbiakban: mezőgazdasági), valamint az élelmiszereket, ital- és dohánytermékeket gyártó ágazatban működő (továbbiakban: élelmiszer-feldolgozó) gazdálkodó szervezetek 2020. évi gazdálkodásának bemutatása a 2019. évi eredményekhez hasonlítva a Nemzeti Adó- és Vámhivatal adatait tartalmazó adatbázis (NAV-adatbázis) alapján, amely a kettős könyvvitelt vezető vállalkozások beszámolóit tartalmazza. A vizsgálat fókuszában az említett két év adatainak összevetése áll, azonban ha a folyamatok bemutatása igényelte, hosszabb időszakra is visszanyúltak a szerzők.

Az elemzés a mezőgazdaságban és élelmiszer-feldolgozásban tevékenykedő kettős könyvvitelt végző vállalkozások vagyonszerkezetének bemutatására, eredményeinek alakulására és pénzügyi mutatóinak változására terjed ki. A főbb mutatókat méret, létszám és egyéb kategóriák szerinti bontásban is szerepeltettük.

A kiadvány első része szöveges elemzés, amely a mezőgazdaság, azt követően pedig az élelmiszer-feldolgozás eredményalakulására vonatkozó adatokat, bevételeit és kiadásait, továbbá eszköz- és forrásállományát értékeli. A kiadvány mellékletét képező táblázatok a szöveges elemzés alapjául szolgáló módszertani megjegyzéseket és adatokat tartalmazzák részletesen.

Módszer

Az elemzés a NAV társasági adóbevallások adatbázisára épül, amely a kettős könyvvitelt vezető társas vállalkozások adatait tartalmazza. A vizsgálat tárgyát képező mezőgazdaságon és élelmiszer-feldolgozáson kívüli egyéb nemzetgazdasági ágazatokra vonatkozó adatok a

NAV-gyorsjelentésből származnak. Az értékelés alapvetően a mérleg- és eredménykimutatásra, valamint azok alapján számított pénzügyi viszonyszámokra (megosztási viszonyszámok, időbeli összehasonlító viszonyszámok) támaszkodik. A vállalkozások tevékenységének elemzéséhez vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetet jellemző mutatókat, megtérülési és tőkeáttételi mutatókat használtunk fel. A módszertan részletes leírását az [1. melléklet](#) tartalmazza.

Eredmények

A kettős könyvvitelt végző mezőgazdasági társas vállalkozások adózás előtti eredménye markánsan nőtt, 27,6 milliárd forinttal 181,8 milliárd forintra emelkedett 2020-ban. Az eredmény növekedése azért is figyelemreméltó, mert a vállalkozások száma tovább csökkent, a 2020-as évben mindössze 8510 gazdaság folytatta tevékenységét az ágazatban. A szóban forgó eredménykategória bővülésében az üzemi tevékenység eredményének növekedése játszott a főszerepet, amely 25,4 milliárd forinttal 183,6 milliárd forintra nőtt egy év alatt. A pénzügyi műveletek eredménye a tárgyévet megelőző évvel megegyezően veszteségesnek bizonyult ugyan, azonban a veszteség mértéke a 2019. évi értéknek a felét sem érte el.

Az adózás előtti eredmény kedvező alakulása következtében javult az ágazat jövedelmezősége: az árbevétel- és a sajáttőke-arányos adózott eredmény egyaránt 1,0 százalékponttal emelkedett, előbbi 8,2, utóbbi 7,6 százalékra, miközben az eszközarányos adózott eredmény 0,6 százalékponttal 4,8 százalékra nőtt. Az árbevétel-arányos jövedelmezőség a más gazdasági tevékenységet végző vállalkozásokhoz képest is kiemelkedőnek bizonyult.

Az üzemi eredmény jelentős gyarapodása az üzemi bevétel ráfordításokét meghaladó ütemű bővülésének tulajdonítható. A termeléshez felhasznált ráfordítások 2,4 százalékkal, a bevételek 3,3 százalékkal múlták felül az előző évit. A bevételnövekmény több mint 90 százalékát a bevételek legnagyobb részét képező értékesítés nettó árbevétele adta, amely 74,5 milliárd forinttal 2098,3 milliárd forintra nőtt 2020-ban. Az értékesítésből származó nettó árbevétel növekedéséhez legnagyobb mértékben a belföldi értékesítés járult hozzá, ugyanakkor az exportértékesítésből származó árbevétel is nőtt. Az értékesítésből származó árbevétel-növekedés elsősorban a magasabb áraknak volt köszönhető. A bevételek közül mindössze az aktivált saját teljesítmények értéke mérséklődött, összességében 9,2 milliárd forinttal, miközben az egyéb bevételek állománya 16,1 milliárd forinttal nőtt. A mezőgazdasági társas vállalkozások pénzügyi műveleiből 11,6 milliárd forinttal több bevétel származott 2020-ban, mint egy évvel korábban.

Miközben a bevételek esetében az aktivált saját teljesítmény értékében csökkenés volt tapasztalható, a ráfordítások valamennyi eleme bővült a vizsgált időszakban. A legjelentősebb növekedés az anyagjellegű ráfordításoknál jelentkezett (+35,7 milliárd forint), amelynek több mint 60 százalékát az eladott áruk beszerzési értékének növekedése adta. Az üzemi ráfordítások közül az egyéb ráfordítások érdemelnek még kiemeltet, amelyek 11,9 százalékkal 138,4 milliárd forintra emelkedtek a vizsgált időszakban. A személyi jellegű ráfordítások értéke érdemben nem változott, azon belül az egyes költségelemeknél azonban lényegesen nagyobb változások voltak megfigyelhetők: a bérköltség 3,0 százalékkal 216,3 milliárd forintra bővült a foglalkoztatottak átlagos statisztikai állományi létszámának 6,2 százalékos (57,7 ezer fő) mérséklődése mellett. A bérköltséggel ellentétben a bérjárulékok és a személyi jellegű kifizetések csökkentek, előbbi 11,1 (!), utóbbi 3,0 százalékkal. A bérjárulékok számottevő mérséklődése a Covid-19-pandémiával összefüggésben biztosított járulékkedvezményeknek köszönhető. Az értékcsökkenési leírás 3,3 milliárd forinttal 174,8 milliárd forintra bővült 2020-ban. A pénzügyi műveletek ráfordítása 9,4 milliárd forinttal volt nagyobb a megelőző évinél.

Annak ellenére, hogy 2020-ban 5,6 százalékkal kevesebb társas vállalkozás működött a mezőgazdaságban, eszközállományuk 5,1 százalékkal meghaladta az előző évit. A számottevő bővüléshez a befektetett eszközök és a forgóeszközök közel azonos mértékben (nagyságrendileg 90 milliárd forinttal) járultak hozzá, az eszközállományon belül kizárólag az aktív időbeli elhatárolások állománya mérséklődött. A befektetett eszközök közül a tárgyi eszközök állománya nőtt legnagyobb mértékben, 51,3 milliárd forinttal, amelyhez főként a tárgyi eszközök meghatározó részét képező ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok járultak hozzá, miközben a forgóeszközöknél a növekedés szinte teljes egészében a pénzeszközök állománygyarapodásának tulajdonítható.

A források növekedése közel azonos mértékben származott a kötelezettségállomány (+85,1 milliárd forint) és a saját tőke (+84,3 milliárd forint) bővüléséből, miközben a passzív időbeli elhatárolások (+3,7 milliárd forint) és a céltartalékok (+1,1 milliárd forint) állománya is emelkedett. Habár a növekedés értékben közel azonosan alakult, a kötelezettségállomány bővülési ütemét tekintve csaknem kétszerese volt a saját tőke növekedésének. A hosszú lejáratú kötelezettségek, azon belül is a pénzügyi intézménytől kapott hosszú lejáratú hitelek állománygyarapodása volt kiemelkedő (+52,7 milliárd forint), amiben nagy szerepet játszottak a Covid-19-világjárvány hatásainak enyhítését célzó hitelprogramok és intézkedések.

A kötelezettségek eszközállományt meghaladó arányú növekedésének eredményeképpen a tőkeáttételi mutatók kedvezőtlen irányba változtak. A mezőgazdasági társas vállalkozások eladósodottságának foka 0,7 százalékponttal, annak mértéke pedig 1,8 százalékponttal nőtt.

Az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások száma a mezőgazdaságban tevékenykedő szervezetekhez hasonlóan tovább csökkent. A tárgyévben 6,7 százalékkal kevesebb, 4092 vállalkozás működött az ágazatban a 2019. évi 4387 társasághoz képest. Az üzemszám csökkenése ellenére az ágazat üzemi eredménye, adózás előtti eredménye és adózott eredménye is kiemelkedő mértékben nőtt. Az üzemi eredmény 26,1 százalékkal, 46,7 milliárd forinttal bővült, és 225,4 milliárd forintos szintet ért el. Az adózás előtti eredmény 18,3 százalékkal, 30,2 milliárd forinttal növekedett, és 195,8 milliárd forintos szintet ért el. Hasonlóképpen, az adózott eredmény 19,6 százalékkal, szintén 30,2 milliárd forinttal bővült, így 184,4 milliárd forintot ért el 2020-ban. Mindhárom eredménykategória esetében az éves százalékos növekedési ráta jelentősen meghaladta a 2016–2020-as időszak átlagos éves növekedési rátáját.

A 2020-as év kiemelkedő eredményességét az összes bevétel összes ráfordítást meghaladó ütemű növekedése okozta. Az ágazat összes bevétele 9,6 százalékkal, 419,1 milliárd forinttal nőtt. Az összes ráfordítás azonban ennél kisebb mértékben 9,2 százalékkal, 388,8 milliárd forinttal emelkedett.

Az összes bevétel (4791,1 milliárd forint) legnagyobb része, 92,1 százaléka 2020-ban is az értékesítés nettó árbevételéből származott, és az összes bevétel növekedésének legnagyobb hányadát, 75,4 százalékát is az értékesítés nettó árbevételének kiemelkedő bővülése okozta. Az árbevétel 7,7 százalékkal, illetve 316,1 milliárd forinttal emelkedett. A növekedés közel azonos mértékben származott a belföldi (166,3 milliárd forintos) és az exportértékesítés (149,7 milliárd forintos) emelkedéséből. Ugyanakkor az ágazati értékesítés szerkezete nem változott: a nettó árbevétel kétharmad része belföldi, egyharmad része exportértékesítésből származott a tárgyévben is, az előző évekhez hasonlóan. A növekedés fő meghatározó tényezője 2020-ban a termelői árak emelkedése volt (a belföldi értékesítési árak átlagosan 5,4 százalékkal, míg az exportárak 9,3 százalékkal növekedtek az élelmiszer-feldolgozó ágazatban). A kibocsátás alig 1 százalékos növekedésének hatása elhanyagolható volt.

Az árbevétel meghatározó részét továbbra is a nagyvállalatok (60,8 százalék) és a középvállalkozások nyújtották (27,8 százalék), együttesen az árbevétel 88,6 százalékát biztosították. Az árbevételesszintet tekintve, gazdálkodási forma alapján a legnagyobb jelentősége a korlátozott felelősségű társaságoknak (70,8 százalék) és a részvénytársaságoknak (28,5 százalék) volt, együttesen az árbevétel 99,3 százalékát tették ki. A nagyvállalatok és középvállalkozások együttesen az ágazat adózás előtti eredményének 88,7 százalékát nyújtották, míg a kft. és az rt. formában működő társaságok együttesen az adózás előtti eredménynek is a 99,4 százalékát tudhatták magukénak.

Az összes ráfordítást (4595,3 milliárd forint) tekintve, a növekedés minden ráfordítás csoport esetében megfigyelhető volt, de a ráfordítások legnagyobb részét (2020-ban 74,1 százalékát) ágazati jellegzetességként most is az anyagjellegű ráfordítások biztosították. Az összes ráfordítás növekedésének legnagyobb hányadát (62,1 százalékát) is ennek a csoportnak a bővülése okozta. Az anyagjellegű ráfordításokban 241,6 milliárd forintos növekedés, az egyéb ráfordításokban 63,8 milliárd forint értékű emelkedés, míg a pénzügyi műveletek ráfordításaiban 57,0 milliárd forintos gyarapodás keletkezett. Az anyagjellegű ráfordítások növekedését az anyagköltségek 10,7 százalékos, 226,9 milliárd forintos bővülése okozta.

Az eredmény kiemelkedő mértékű (az árbevétel, az összes eszköz és a saját tőke növekedését is meghaladó) növekedésének hatására a jövedelmezőségi mutatók is javultak, az árbevétel-arányos adózott eredmény 0,4 százalékponttal nőtt és 2020-ban 4,2 százalékot ért el, az eszközarányos adózott eredmény 0,2 százalékponttal javult és 5,1 százalékot tett ki, a saját-tőke-arányos adózott eredmény 1,4 százalékponttal nőtt és 12,6 százalék volt.

Az ágazat összes eszközállománya 14,4 százalékkal, 454,4 milliárd forinttal nőtt. A növekedést nagyobb részben (53,6 százalékban) a befektetett eszközök állománynövekménye (243,7 milliárd forint), kisebb részben (46,1 százalékban) a forgóeszközök növekménye (209,3 milliárd forint) okozta. A befektetett eszközök 15,1 százalékos emelkedését szinte teljes egészében (95,7 százalékban) a tárgyi eszközök növekedése magyarázta. A tárgyi eszköz-állomány 16,1 százalékkal, 233,2 milliárd forinttal nőtt. Ezen belül a legnagyobb mértékben az ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok értéke emelkedett, 21,4 százalékkal (128,2 milliárd forinttal). A növekedés több mint 80 százalékát a 0,1 milliárd forint fölötti növekedést megvalósító 132 vállalat adta, és közülük az egyik vállalat kiemelkedő értékű, 26,5 milliárd forintos ingatlanberuházást aktivált. Továbbá a műszaki berendezések, gépek, járművek növekedése volt még számottevő, ami 16,7 százalékos, 79,8 milliárd forintos gyarapodást jelentett. A két említett vagyonelem a tárgyi eszközök állományának továbbra is a két legmeghatározóbb összetevője (együttesen 76,4 százaléka) volt. A forgóeszköz-állomány 14,0 százalékkal, 209,3 milliárd forinttal nőtt, és ezen belül a pénzeszközállomány rendkívül jelentős (107,9 milliárd forintos) emelkedést mutatott. A készletek 77,5 milliárd forinttal nőttek, a követelésállomány viszont alig változott. A pénzeszközállomány 107,9 milliárd forintos növekedése teljes mértékben a bankbetétállomány emelkedésének volt köszönhető, mely szoros összefüggésben volt az árbevétel 316,1 milliárd forintos növekedésével, a követelésállomány kismértékű emelkedésével, továbbá a hosszú lejáratú (pénzügyi intézménytől származó) hitelek bővülésének nagy részét kitevő 98,6 milliárd forint értékű új hosszú lejáratú forgóeszközhitelkkel.

Az ágazat összes forrásának növekedését (454,4 milliárd forint) 66,8 százalékban a kötelezettségek emelkedése (303,5 milliárd forint) okozta. Ezen kívül a saját tőke 82,4 milliárd forinttal nőtt, a passzív időbeli elhatárolások 65,2 milliárd forinttal emelkedtek. A saját tőkén belül az adózott eredmény, az egyéb tartalékok, az eredménytartalék és a jegyzett tőke is nőtt. A jegyzett tőkén belül a külföldi tulajdon aránya tovább emelkedett, 2020-ban 47,5 százalékra. A külföldi tulajdon aránya a nagy és a középvállalkozásoknál meghatározó volt, 50 százalék feletti. Az élelmiszerfeldolgozó ágazat hagyományosan magas kötelezettségarányal finanszírozza tevékenységét.

A kötelezettségek összes forráshoz viszonyított aránya (az eladósodottság foka) 2017 óta folyamatosan nőtt, 2020-ban már 53,2 százalékot ért el. A kötelezettségállomány a tárgyévben 18,8 százalékkal nőtt, ezen belül a hosszú lejáratú (pénzügyi intézménytől származó) hitelek 59,1 (!) százalékkal (131,0 milliárd forinttal) emelkedtek, a rövid lejáratú kötelezettségek 10,7 százalékkal (117,6 milliárd forinttal) nőttek. Ugyanakkor a fizetőképesség szempontjából kedvező jel, hogy a kötelezettségeken belül folyamatosan csökken a rövid lejáratú kötelezettségek aránya a hosszú lejáratú kötelezettségekhez képest. E folyamat révén a 2018-as 70,6 százalékos szintű rövid lejáratú kötelezettségállomány-hányadot sikerült 2020-ra ágazati szinten 63,2 százalékra mérsékelni, kissé javítva ezzel a fizetőképesség megítélését. Az élelmiszer-feldolgozó ágazat tőkeáttételi és fedezettségi mutatói kedvezőtlenebbé váltak, csökkent a tőkeerősség, a befektetett eszközök fedezete és a hitelfedezettség is. Ugyanakkor, elsősorban az árbevétel és az új hosszú lejáratú forgóeszközhitel növekedése következtében, a betétállomány jelentősen megnőtt, ami a likviditási mutatókat megemelte. A rövid távú logisztikai folyamatok ágazati szinten stabilnak bizonyultak, mert a készletezési időszak, a kintlévőségek időtartama és a szállítói tartozások időtartamának változásai kiegyenlítették egymást. Azonban a rövid távú termelési, vevő- és szállítói kapcsolatok menedzsmentjének együttes finanszírozási igénye megnövekedett, ágazati szinten 7,3 százalékkal, ami elsősorban az anyagjellegű ráfordítások 7,6 százalékos emelkedése miatt következett be. Következésképpen megállapítható, hogy az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások finanszírozásának, azaz tőkeerősségének és eladósodottsági helyzetének javítása a továbbiakban is kiemelt figyelmet igénylő terület.

SUMMARY

Introduction

The aim of this study is to present the financial results and interrelations of the food production sector, i.e. the corporations in agriculture, hunting and fisheries (hereinafter referred to as agricultural sector) as well as food, beverage and tobacco industries (hereinafter referred to as food industry), in Hungary in 2020 compared to 2019. The analysis is based on the database of the National Tax and Customs Administration of Hungary (NTCA) and includes the financial data of the relevant, double-entry bookkeeping companies. The focus of the study is on comparing the data of the above-mentioned two years, however, a longer period has also been examined by the authors, if necessary.

The analysis presents the most important changes in assets, financial sources and results, as well as financial indicators of double-entry bookkeeping enterprises in the agricultural sector and the food industry. The main indicators were grouped by size, headcount and some other categories as well.

The first two parts of the study demonstrate and evaluate the main alterations in profit and loss, incomes and expenses, and assets and liabilities of the enterprises in the agricultural sector and the food industry. The third part is the appendix containing methodological remarks and tables with the detailed data on which the analysis is based.

Methodology

The database used for the analysis belongs to the NTCA and includes the financial data of the relevant companies. Data for the other sectors of the total national economy (excluding the agricultural sector and food industry) are from the NTCA flash report.

The evaluation relies on the data and financial ratios (distribution ratios, comparative time ratios) derived from balance sheet and income statement. For the execution of the survey, wealth, financial, income, profitability, turnover and leverage ratios were used. Appendix 1 contains the detailed methodology.

Results

Profit before tax of double-entry bookkeeping agricultural enterprises significantly increased by HUF 27.6 billion to HUF 181.8 billion in 2020. The expansion is also remarkable, because the number of enterprises continued to decline, thus just 8510 farms operated in the sector in 2020. Expansion of earnings before tax was mainly due to the increase in operating profit, which rose by HUF 25.4 billion to HUF 183.6 billion, while financial operations were unprofitable even as in the previous year. However, the loss of financial operation was not even half of the value of 2019.

Due to the favourable change in profit before tax, the profitability of the sector has improved, both the return on sales (ROS) and the return on equity (ROE) increased by 1.0 percentage points, to 8.2 per cent and 7.6 per cent, while the return on assets (ROA) rose by 0.6 percentage points to 4.8 per cent. The ROS ratio was also outstanding compared to companies engaged in other economic activities in other sectors.

The outstanding expansion in operating profit was attributable to a larger increase in operating revenues compared to the expenses. Revenues exceeded the value of the previous year by 3.3 per cent, while expenses rose by 2.4 per cent. More than 90 per cent of the incremental operating revenue derived from the changes of the net sales revenue – that is the largest part of the total operating revenue –, which increased by HUF 74.5 billion to HUF 2098.3 billion in 2020. The rise in the net sales revenue was mainly generated by the domestic sales, but export sales revenue augmented as well. The expansion in sales revenue was particularly due to the rise in prices. Among operating income, only the work performed by the undertaking for its own purposes and capitalised decreased by HUF 9.2 billion, whilst the other revenues increased by HUF 16.1 billion. Revenue from financial operations of the agricultural enterprises exceeded the value of the previous year by HUF 11.6 billion.

While the work performed by the undertaking for its own purposes and capitalised decreased, all types of expenditures increased in the examined period. The most significant growth was in material expenses (+HUF 35.7 billion) and more than 60 per cent of it derived from the rise in the cost of goods sold. Among the operating expenses, the role of other expenses was the most important, because the extent of the growth was HUF 138.4 billion (+ 11.9 per cent) in the examined period. The value of personnel expenses did not change substantially, but significantly higher changes were observed for each cost element. The labour cost increased by 3.0 per cent to HUF 216.3 billion beside the decrease in average statistical headcount of employees by 6.2 per cent (57.7 thousand jobholders). In contrast with the salary costs, additional personal contribution costs and other personal expenses decreased, the former by 11.1 (!) per cent, the latter by 3.0 per cent. The considerable decrease in additional personal contribution costs was due to the allowance provided by the government in association with the COVID-19 pandemic. The amortisation increased by HUF 3.3 billion to HUF 174.8 billion in 2020. Expenses in financial operations were higher by HUF 9.4 billion than it was in the former year.

Despite of the decreasing number of agricultural companies – 5.6 per cent fewer enterprises operated in agriculture in 2020 – their assets exceeded the former year's figure by 5.1 per cent.

Fixed assets and current assets contributed almost equally (in the order of HUF 90 billion) to the significant expansion, and within the assets stock only the accrued assets decreased. Among the fixed assets, the stock of tangible assets increased in the largest scale by HUF 51.3 billion, which mainly derived from the growth of land, buildings and connected property rights, while the growth of the current assets derived almost the total extent from the rise in cash stock.

The enlargement of the sources derived at almost the same extent from the increase in liabilities (+HUF 85.1 billion) and equity (+HUF 84.3 billion), while the stock of accrued expenses rose by HUF 3.7 billion and provisions also increased by HUF 1.1 billion. Although, the values of the enlargements were almost the same, but the percentage growth scale of liabilities were almost twice of the rise in equity. Within the long-term liabilities, the increase in the long-term loans from financial institutions was significant (+HUF 52.7 billion), which mainly arose from the financial arrangements and loan programs performed in order to mitigate the effects of COVID-19 pandemic.

The greater increase in liabilities than in assets resulted in an unfavourable change in leverage ratios. The level of indebtedness degree (liabilities / total assets) of agricultural enterprises increased by 0.7 percentage points and indebtedness rate (liabilities / equity) rose by 1.8 percentage points.

In the food industry – as in agricultural sector –, the number of double-entry bookkeeping companies also continued to decline. In the current year, 4092 companies operated in the sector, and it was less by 6.7 per cent than the number of enterprises in 2019 (4387 enterprises). Despite the decrease in the number of plants and companies, the operating profit, the profit before tax and the profit after tax also increased significantly in the sector. Operating profit increased by 26.1 per cent to HUF 46.7 billion and reached the level of HUF 225.4 billion. Profit before tax rose by 18.3 per cent, by HUF 30.2 billion and reached HUF 195.8 billion. Similarly, profit after tax increased by 19.6 per cent, also by HUF 30.2 billion, thus achieved the value of HUF 184.4 billion in 2020. For all three categories of profit, the annual percentage growth rate was significantly higher than the average annual growth rate for the period 2016–2020.

The outstanding enlargement in profit categories in 2020 was due to the increase in total revenues in excess of total expenditures. Total revenue of the food processing sector increased by 9.6 per cent, by the amount of HUF 419.1 billion. However, total expenditures rose by 9.2 per cent to a lesser extent, by the amount of HUF 388.8 billion.

Considering the total revenue (HUF 4,791.1 billion) in 2020, the largest part – namely 92.1 per cent – of it derived from the net sales revenues, and the largest share of total revenue growth – namely 75.4 per cent of it – was also caused by the outstanding additional growth in net sales revenue. Net sales revenue increased by 7.7 per cent and by HUF 316.1 billion. The increase arose almost equally from the growth of the domestic (HUF 166.3 billion) and the export sales (HUF 149.7 billion). At the same time, the structure of the sectoral sales has not changed: two thirds of the net sales revenue came from domestic sales and one third from export sales in the current year, as in previous years. The main determining factor of growth in net sales revenue in 2020 was the increase in producer prices (domestic sales prices increased by 5.4 per cent on average, while export prices increased by 9.3 per cent in the food processing sector). The impact of the rise in output quantity – which was under 1 per cent – was negligible.

The significant share of net sales revenue was provided by the large companies (60.8 per cent) and medium-sized enterprises (27.8 per cent), together providing 88.6 per cent of the total revenue in 2020. Considering the revenue level, limited liability companies (70.8 per cent) and public limited liability companies (28.5 per cent) were the most important in terms of turnover, together accounting for 99.3 per cent of turnover. The large companies and medium-sized

enterprises jointly accounted for 88.7 per cent of the sector's profit before tax, while companies operating in the form of limited and public limited liability companies together accounted for 99.4 per cent of pre-tax profit.

Considering the total expenses (HUF 4,595.3 billion), the increase was observed for all groups, but the largest part of the expenditures (74.1 per cent in 2020) was still provided by material expenses as a sectoral characteristic. The largest share (62.1 per cent) of the growth in total expenses was also caused by the expansion of this group. Material expenses increased by HUF 241.6 billion, other expenses increased by HUF 63.8 billion and financial expenses rose by HUF 57.0 billion. The increase in material expenses was caused by a 10.7 per cent increase in material costs (+HUF 226.9 billion).

As a result of the outstanding growth rate of profit (which was higher than the growth of revenue, total assets and equity), profitability indicators also improved. Return on sales increased by 0.4 percentage points and reached 4.2 per cent in 2020, return on assets improved by 0.2 percentage points and amounted to 5.1 per cent, while return on equity increased by 1.4 percentage points and was 12.6 per cent.

The total assets of the sector increased by 14.4 per cent, by HUF 454.4 billion. The increase was largely (53.6 per cent) due to the rise in the stock of fixed assets (HUF 243.7 billion), and to a lesser part (46.1 per cent) by the increase in current assets (HUF 209.3 billion). The 15.1 per cent growth in fixed assets was almost entirely due to the rise in fixed assets (95.7 per cent). The stock of fixed assets increased by 16.1 per cent, by HUF 233.2 billion. In particular, the value of real estate and related property rights increased the most, by 21.4 per cent (by HUF 128.2 billion). More than 80 per cent of the growth was provided by 132 companies with growth above HUF 0.1 billion, and one of them activated a high-value real estate investment of HUF 26.5 billion. Furthermore, the growth of technical equipment, machinery and vehicles was also significant, which meant an increase of 16.7 per cent (HUF 79.8 billion). The two assets' groups mentioned were still the two most dominant components of the stock of tangible assets (jointly 76.4 per cent of the total). The current asset stock increased by 14.0 per cent, by HUF 209.3 billion, including a very significant increase in the amount of cash (by HUF 107.9 billion). Stocks increased by HUF 77.5 billion, but the receivables were slightly changed. The HUF 107.9 billion increase in cash stock was entirely due to the increase in bank deposits, which was closely related to the HUF 316.1 billion increase in turnover, the slight increase in the receivables and the HUF 98.6 billion worth of new long-term current asset loans, which accounted for the majority of the expansion of long-term loans (from financial institutions).

The increase in the total sources (equity, liabilities and deferred payments) of the sector (HUF 454.4 billion) was caused by the rise in liabilities (HUF 303.5 billion), which meant 66.8 per cent of the total growth. In addition, equity increased by HUF 82.4 billion, and accrued liabilities rose by HUF 65.2 billion. Profit after tax, other reserves, retained earnings and subscribed capital also increased within the equity. Within the subscribed capital, the share of foreign ownership continued to increase to 47.5 per cent in 2020. The share of foreign ownership in large and medium-sized enterprises was decisive, above 50 per cent. Traditionally, the food processing sector finances its activities at a high debt ratio. The proportion of liabilities to total sources (i.e. degree of indebtedness) has increased steadily since 2017, reaching 53.2 per cent in 2020. The level of total liabilities rose by 18.8 per cent in the current year, including the increase in long-term loans (from financial institutions) by 59.1 (!) per cent (by HUF 131.0 billion), and the rise in short-term liabilities by 10.7 per cent (by HUF 117.6 billion). At the same time, it is an advantageous sign from a solvency risk point of view that the share of current liabilities within the total liabilities is steadily decreasing compared to long-term liabilities. This process has reduced the short-term liability ratio of 70.6 per cent in 2018 to 63.2 per cent to year 2020 at sectoral level, slightly improving the assessment of liquidity. The leverage

and coverage indicators of the food industry have become less favourable, with reduced equity ratio, fixed asset coverage ratio and debt-service coverage ratio. At the same time, the deposit portfolio increased significantly mainly as a result of the increase in turnover and new long-term current asset loans, which raised the liquidity indicators. Short-term logistics processes have proved to be stable at sectoral level because the changes in inventory turnover period, accounts receivable turnover period and accounts payable turnover period have compensated each other. However, the combined financing needs of the management of short-term production, customer and supplier relations increased by 7.3 per cent at the sectoral level, primarily as a result of a 7.6 per cent increase in material expenses. Consequently, it can be concluded that improvement of the capital structure of food processing companies, i.e. their capital strength and indebtedness, is still a priority area.

A MEZŐGAZDASÁG, VADGAZDÁLKODÁS ÉS HALÁSZAT ÁGAZATBAN TEVÉKENYKEDŐ SZERVEZETEK

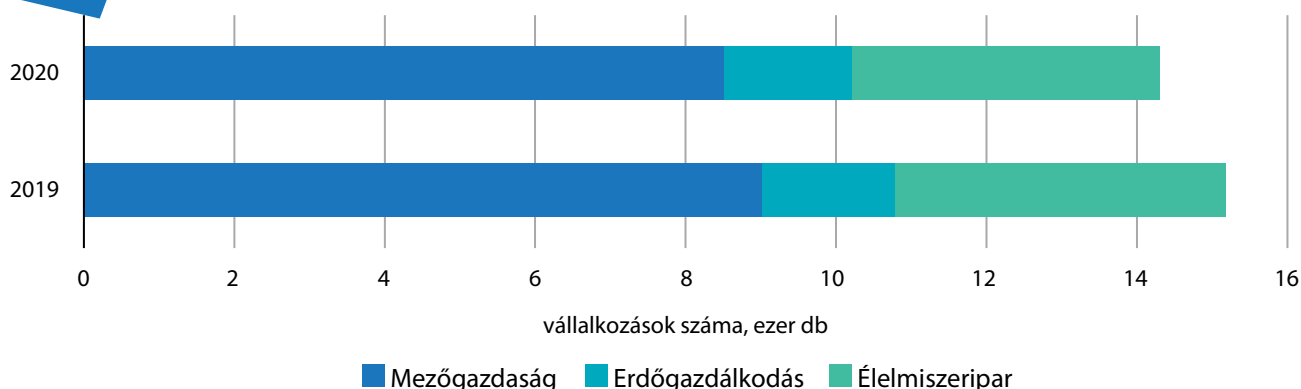
A mezőgazdasági társas vállalkozások súlya a nemzetgazdaságban

A 2020-as évben 5,6 százalékkal kevesebb, 8510 mezőgazdasági kettős könyvvitelt végző társas vállalkozás folytatta tevékenységét az ágazatban a megelőző évihez képest (1. ábra, 2. melléklet). Az üzemek többsége, 7928 gazdaság a 2019. adóévre vonatkozóan is nyújtott be adóbevallást, ugyanakkor 582 vállalkozás 2020-ban kezdte meg működését. Az agrárágazatban (beleértve a mezőgazdaságot, az erdőgazdálkodást és az élelmiszeripart) tevékenykedő társas vállalkozások száma a mezőgazdasági üzemekéhez képest nagyobb ütemben csökkent ugyan, de mindössze 0,2 százalékponttal (5,8 százalékkal), ezáltal a mezőgazdasági társas

A mezőgazdasági üzemek
száma 5,6%-kal csökkent.

1. ábra Az agrárgazdaságban tevékenykedő társas vállalkozások számának alakulása, 2019–2020

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

vállalkozások részesedése érdemben nem változott, 0,1 százalékponttal 59,5 százalékra emelkedett. Az agrárágazatok közül arányait tekintve a mezőgazdaságban gazdálkodott a legtöbb nyereséges üzem, az ágazat vállalkozásainak 67,0 százaléka jövedelemtöbblettel zárta az évet, ugyanakkor az erdőgazdálkodás, valamint az élelmiszeripar esetében is elmondható, hogy a vállalkozások többsége nyereséges volt 2020-ban.

A 2019. évinél 10,7 százalékkal kevesebb, 190,8 ezer társas vállalkozás működött a nemzetgazdaságban 2020-ban. A nemzetgazdaságban tevékenykedő társas vállalkozások száma nagyobb ütemben csökkent, mint a mezőgazdasági társas vállalkozásoké, ezáltal a szóban forgó ágazat aránya a korábbi évi 4,2 százalékról 4,5 százalékra emelkedett a nemzetgazdaság egészében. A mezőgazdaságban tevékenykedő társas vállalkozások részesedése a nemzetgazdaság eszközállományából változatlanul alakult, 2020-ban is 3,8 százalékot tett ki. A nemzetgazdaság értékesítésből származó nettó árbevétele 2,3 százalékkal maradt el az előző évitől, miközben a mezőgazdaságé 3,7 százalékkal emelkedett, ezáltal a mezőgazdasági üzemek árbevételből való részesedése 0,2 százalékponttal 2,8 százalékra nőtt. A ráfordítások az árbevételhez hasonlóan a mezőgazdaságban növekedtek, miközben a nemzetgazdaságban kismértékben csökkentek, ezáltal az arányuk 0,1 százalékponttal haladta meg az előző évit, 3,0 százalékra emelkedett.

A mezőgazdasági társas vállalkozások üzemi tevékenységének eredménye 2020-ban 16,1 százalékkal haladta meg a bázisévit, miközben a nemzetgazdaság esetében 3,4 százalékos csökkenés volt megfigyelhető, ezáltal a részesedésük 3,7 százalékról 4,4 százalékra emelkedett. Az adózás előtti eredmény tekintetében még nagyobb volt ez a növekedés, a mezőgazdasági társas vállalkozások a nemzetgazdasági szervezetek adózás előtti eredményének 4,7 százalékát adták, ami 1,1 százalékponttal volt nagyobb a 2019-es évinél.

A nemzetgazdasági jövedelemből tovább nőtt a mezőgazdaság részesedése.

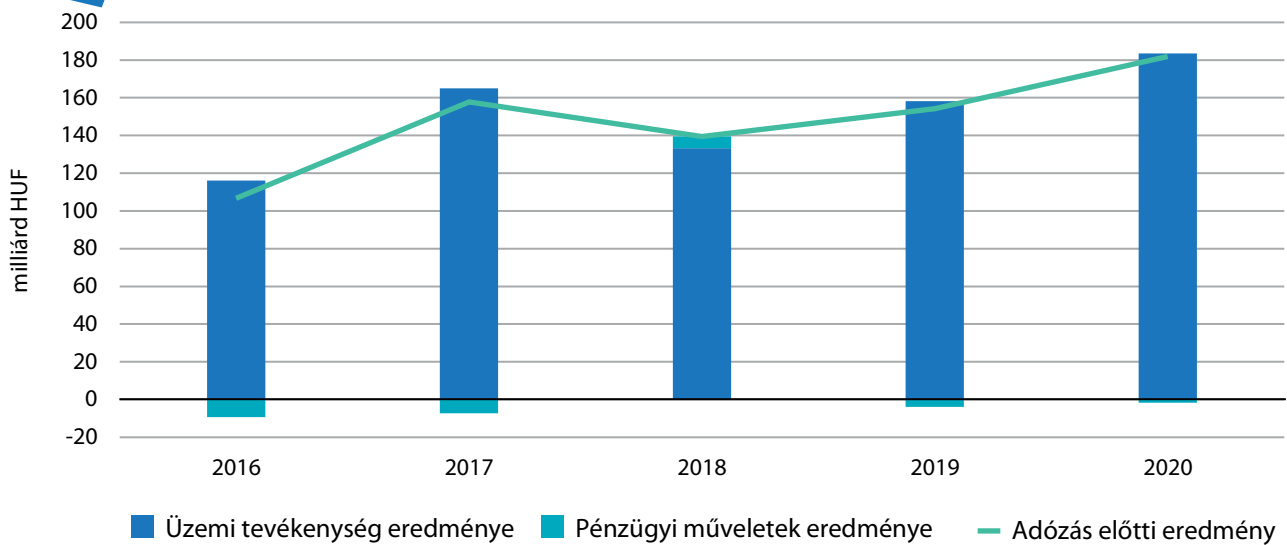
A mezőgazdasági társas vállalkozások eladósodottsága (34,6 százalék) továbbra is alacsonyabb volt, mint a nemzetgazdaságé (51,9 százalék), azonban mind a mezőgazdaságban működő, mind a nemzetgazdaságban tevékenykedő társas vállalkozások növelték eladósodottságukat az előző évhez képest, előbbi 0,7, utóbbi pedig 0,9 százalékponttal.

A mezőgazdasági társas vállalkozások jövedelme és jövedelmezősége

A kettős könyvvitelt végző mezőgazdasági társas vállalkozások adózás előtti eredménye 17,9 százalékkal 181,8 milliárd forintra nőtt 2020-ban. Ez az eredmény az elmúlt öt évet tekintve is kiemelkedőnek számít, hiszen nominálértéken a kimagasló 2017. évi eredményt is meghaladta (2. ábra). Az adózás előtti eredmény bővüléséhez legnagyobb mértékben az üzemi tevékenység eredményének növekedése járult hozzá, amely 23,5 milliárd forinttal 183,6 milliárd forintra emelkedett egy év alatt. Az üzemi eredmény jelentős gyarapodása az üzemi bevétel ráfordításokét meghaladó ütemű bővülésének tulajdonítható. A termeléshez felhasznált ráfordítások 2,4 százalékkal, a bevételek 3,3 százalékkal haladták meg az előző évit. Az üzemi tevékenységüket eredményesen záró vállalkozások 13,7 százalékkal növelték eredményüket, miközben a veszteségesen működők deficitje érdemben nem változott, mindössze 0,5 százalékkal mérséklődött.

A mezőgazdaság adózás előtti eredménye az elmúlt öt évben is kiemelkedőnek bizonyult.

2. ábra A mezőgazdasági társas vállalkozások főbb eredménykategóriáinak alakulása, 2016–2020

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

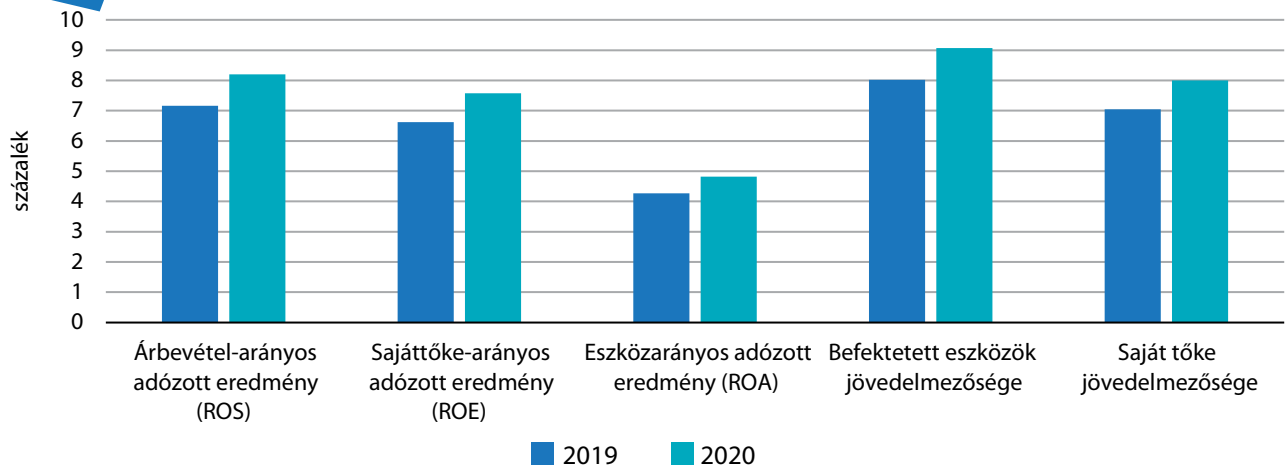
A kiemelkedő adózás előtti eredmény eléréséhez a pénzügyi műveletek eredménye is hozzájárult, amely a 2019. évvel megegyezően veszteségesnek bizonyult ugyan, azonban a veszteség mértéke jelentősen (55,4 százalékkal) mérséklődött, ezáltal a mezőgazdasági társas vállalkozások pénzügyi műveleteinek eredménye –1,8 milliárd forint volt 2020-ban. A pénzügyi műveletek eredményének kedvező irányú változása a pénzügyi műveletekből származó bevétel ráfordításokét meghaladó ütemű növekedésének tulajdonítható: előbbi 62,3 százalékkal, utóbbi 41,8 százalékkal volt nagyobb az egy évvel korábbinál. A pénzügyi műveletek kedvezőbb eredménye teljes egészében a tevékenységüket eredményesen záró vállalkozásoknak köszönhető, amelyek 7,3 milliárd forinttal nagyobb nyereséget értek el, miközben a veszteséges gazdaságok tovább növelték deficitjüket.

Az adózott eredmény az adózás előttinél is nagyobb mértékben, 18,8 százalékkal emelkedett, ezáltal a mezőgazdasági társas vállalkozások 27,3 milliárd forinttal nagyobb, 172,1 milliárd forint adózott eredményt értek el 2020-ban az előző évhez képest. A vállalkozásokról adófizetési kötelezettségük teljesítését követően elmondható, hogy a nyereségesek nagyobb mértékben növelték nyereségüket, mint amennyivel a veszteségesek a deficitjüket.

Az eredménykategóriák kedvező alakulásának következtében tovább javult az ágazat jövedelmezősége. Az adózott eredmény nettó árbevétel, saját tőkét, illetve az eszközállományt meghaladó ütemű bővülése következtében a jövedelmezőségi mutatók mindegyike kedvezően alakult: az árbevétel-arányos adózott eredmény (ROS) 1,0 százalékponttal 8,2 százalékra, a tőkearányos (ROE) 1,0 százalékponttal 7,6 százalékra, az eszközarányos (ROA) 0,6 százalékponttal 4,8 százalékra, a befektetett eszközök jövedelmezősége pedig 1,1 százalékponttal 9,1 százalékra nőtt (3. ábra). A személyi jellegű ráfordítások kismértékű növekedése az adózott eredmény bővüléséhez képest elenyésző volt, ezáltal a bérjövödelmezőség is kedvezőbbé vált, 54,6 százalékról 64,3 százalékra javult a mezőgazdaságban. Az egy főre jutó adózott eredmény 2,4 millió forintról 3,0 millió forintra növekedett. A saját tőke jövedelmezősége 1,0 százalékponttal 8,0 százalékra, az alaptőkéé 9,3 százalékponttal 60,4 százalékra emelkedett.

A mezőgazdaság
árbevétel-arányos
jövedelmezősége
8,2%-ra emelkedett.

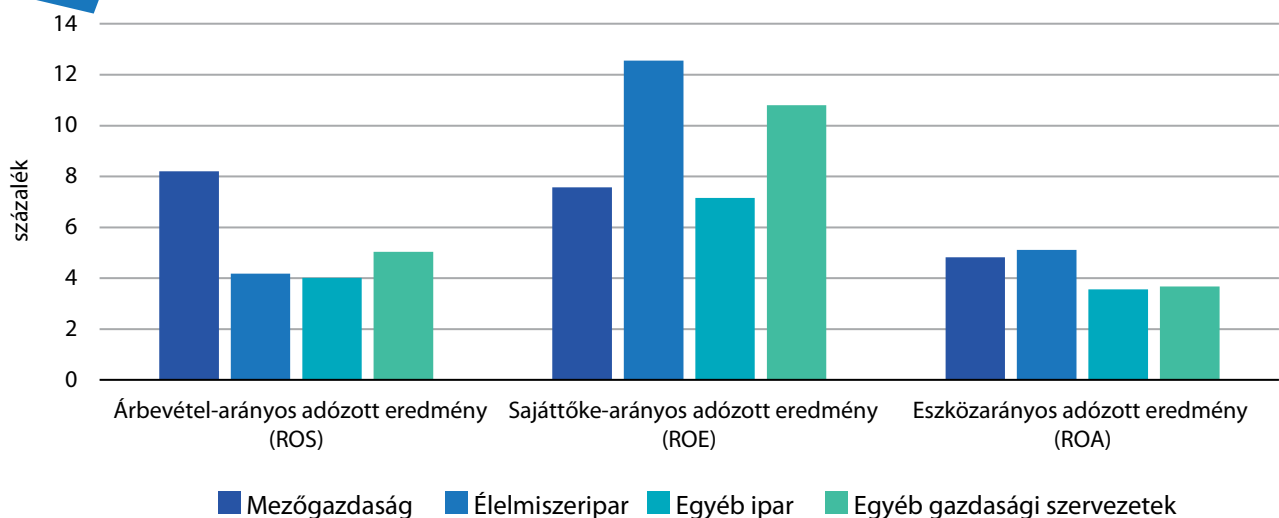
3. ábra Főbb jövedelmezőségi mutatók alakulása a mezőgazdaságban, 2019–2020

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

A mezőgazdasági ágazatban tevékenykedő társas vállalkozások árbevétel-arányos adózott eredménye (8,2 százalék) a nemzetgazdaság egészét tekintve is kiemelkedőnek számított 2020-ban (4. ábra), amelyhez az ágazatba érkezett jövedelempótló támogatások csaknem 145 milliárd forintos értéke is hozzájárult. Összességében elmondható, hogy a mezőgazdasági társas vállalkozások közel feleakkora árbevétellel állítanak elő hasonló mértékű eredménytömeget, mint az élelmiszeriparban, illetve az egyéb gazdasági ágakban tevékenykedő szervezetek. A sajáttőke-arányos adózott eredmény továbbra is az élelmiszer-feldolgozásban volt a legnagyobb, 12,6 százalék, amelyet az ágazat relatíve kevés saját tőkéje és nagy kötelezettségállománya eredményezett. Jelentős volt továbbá az egyéb gazdasági szervezetek sajáttőke-arányos adózott eredménye, 10,8 százalék, emellett a mezőgazdaságé – az egyéb iparét is meghaladva – 7,6 százalékra emelkedett. Az eszközarányos adózott eredmény szintén az élelmiszer-feldolgozásban volt a legnagyobb, 5,1 százalék, azonban a mezőgazdaság megnövekedett ROA-értéke (4,8 százalék) már megközelítette az élelmiszeriparét, ami nem meglepő, hiszen a két ágazat hasonló volumenű eszközállománnyal közel azonos összegű eredményt termelt 2020-ban.

4. ábra Főbb jövedelmezőségi mutatók alakulása gazdasági ágak szerint, 2020

Forrás: NAV-adatok és NAV-gyorsjelentés alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

A mezőgazdasági társas vállalkozások bevételei és ráfordításai

A mezőgazdasági társas vállalkozások üzemi tevékenységből származó bevételeinek növekedése ütemét és volumenét tekintve is meghaladta a ráfordításokét: előbbi 81,3 milliárd forinttal 2553,0 milliárd forintra, utóbbi 55,9 milliárd forinttal 2369,4 milliárd forintra nőtt egy év alatt (3. melléklet).

Az üzemi bevételek növekedése meghaladta a ráfordításokét.

A bevételnövekmény több mint 90 százalékát a bevételek legnagyobb részét képező értékesítés nettó árbevétele adta, amely 74,5 milliárd forinttal 2098,3 milliárd forintra nőtt 2020-ban. Az értékesítésből származó nettó árbevétel növekedéséhez legnagyobb mértékben a belföldi értékesítés járult hozzá (+53,7 milliárd forint), ugyanakkor az exportértékesítésből származó árbevétel is nőtt, összességében 20,8 milliárd forinttal. A szakágazatok közül a növénytermesztés, azon belül is a gabonaféle, hüvelyes növény és olajos mag termesztése járult hozzá legnagyobb mértékben az értékesítés árbevételének bővüléséhez. Az 52,7 milliárd forintos bevétel-növekmény elsősorban a termelői árszínvonal 8,6 százalékos növekedésének tulajdonítható, miközben a gabonafélék volumene 2,1 százalékkal maradt el a 2019. évitől (KSH, 2021a és 2021b). A gabonafélék mellett az egyéb szarvasmarha tenyésztése szakágazat érdemel kiemlést, amelynek belföldi értékesítésből származó árbevétele 14,1 milliárd forinttal gyarapodott egy év alatt. Miközben a növénytermesztés árbevételének növekedése kiemelkedő volt, a baromfitenyésztés szenvedte el a legjelentősebb árbevétel-csökkenést a szakágazatok között: a baromfitartók és tenyésztők 16,5 milliárd forinttal kevesebb árbevételt realizáltak 2020-ban, mint egy évvel korábban. Ennek hátterében elsősorban az élő állatok volumenének mérséklődése áll, ami a baromfi esetében 5,0 százalékkal maradt el a 2019. évitől. A baromfitartók kibocsátására elsősorban a 2020 elején újra megjelent madárinfluenza-vírus gyakorolt hatást, miközben a koronavírus-járvány miatti kedvezőtlen gazdasági körülmények is befolyásolták az ágazat teljesítményét (KSH, 2021b).

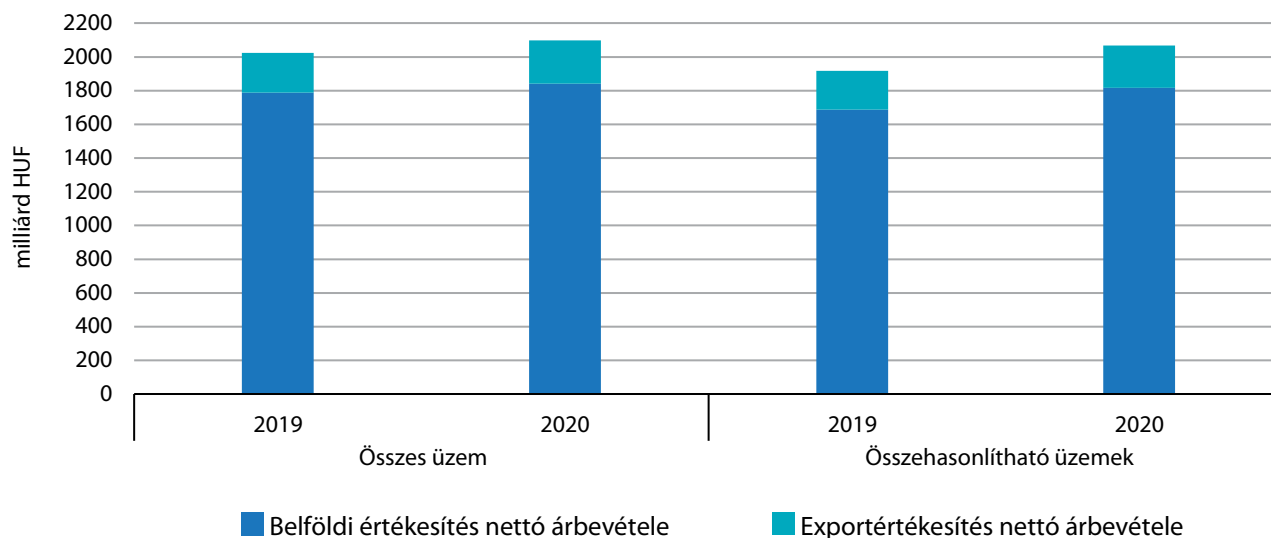
A bevételek növekedése elsősorban az árak emelkedésének tulajdonítható.

A belföldi értékesítésből származó árbevétel-növekedés elsősorban a magasabb áraknak volt köszönhető: a termelői árszínvonal a mezőgazdaságban 7,4 százalékkal emelkedett. A növénytermesztési és kertészeti termékeknél a növekedés még ennél is nagyobb üteműnek bizonyult (11,1 százalék), az élő állatok és állati termékek esetében pedig mindössze 1,2 százalékot tett ki (KSH, 2021a). Az exportértékesítésből származó árbevétel növekedésében szintén szerepet játszott az árak emelkedése, amely a főbb mezőgazdasági eredetű exportárúk többségénél megfigyelhető volt (KSH, 2021b).

A vizsgált gazdasági évben bekövetkezett változásokról érdemi információval szolgálhat pontosan ugyanazon vállalkozási kör teljesítményének összevetése. A mezőgazdasági társas vállalkozások körében 7928 üzem (összehasonlítható üzemek) szerepelt, amelyek mind a 2019., mind a 2020. adóévről nyújtottak be adóbevallást. Ezen üzemek értékesítésből származó nettó árbevétel-növekedése (+149,9 milliárd forint) több mint kétszerese volt a mezőgazdasági társas vállalkozások teljes körénél tapasztaltnak (+74,5 milliárd forint), ami a 2020. adóévben már nem tevékenykedő (1088 üzem), valamint az újonnan belépő vállalkozásoknak (582 üzem) tulajdonítható (5. ábra). A számottevő eltérés hátterében az áll, hogy az összehasonlítható üzemeknél a 2020. adóévről bevallást nem készítő vállalkozások 2019. évi értékesítésből származó nettó árbevétele nem jelentkezett – ami a bázisévi értéket növelve az árbevétel-többletet mérsékelte volna –, ezáltal a szegmens által realizált árbevétel-növekmény 105,8 milliárd forintot tett ki. Ugyanakkor az összehasonlítható üzemek az új belépő vállalkozások 2020. évi értékesítésből származó nettó árbevételével sem számolhattak, amely a szóban forgó szegmens árbevétel-növekményét 30,4 milliárd forinttal mérsékelte.

5. ábra

Értékesítésből származó nettó árbevétel alakulása a mezőgazdasági társas vállalkozások teljes köre, valamint az összehasonlítható üzemek esetében, 2019–2020

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

A belföldi értékesítés tekintetében ennél is nagyobb eltérés volt tapasztalható: míg az üzemek teljes körének 53,7 milliárd forinttal nagyobb nettó árbevétele származott belföldi értékesítésből, az összehasonlítható üzemek esetében a bevételnövekmény csaknem két és félszer nagyobb összeget, 128,2 milliárd forintot jelentett.

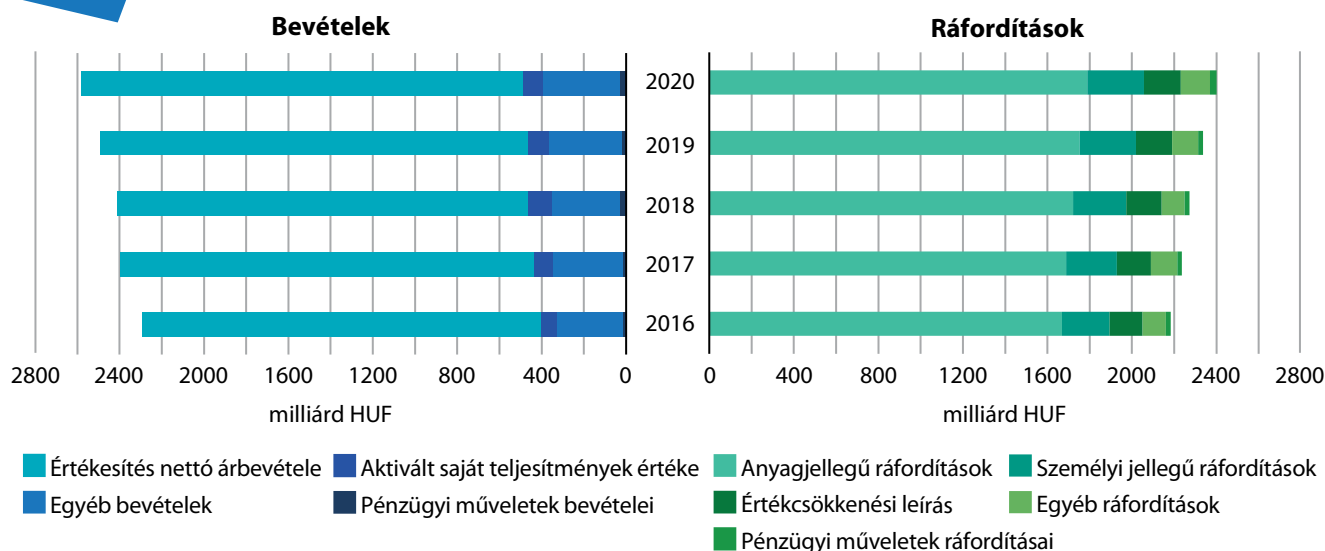
A csökkenő üzemszám és a jelentős árbevétel-növekedés eredményeképpen a társas vállalkozások belföldi értékesítésből származó árbevétele egy üzemre vetítve átlagosan 22,1 milliárd forinttal volt nagyobb a tárgyévben (246,6 millió forint), mint egy évvel korábban. Az egy üzemre eső árbevétel-növekedés az exportértékesítésnél is megfigyelhető volt: az üzemek átlagosan 26,1 millió forintról 30,1 millió forintra növelték exportbevételüket.

Az összes mezőgazdasági üzem együttes bevételei közül mindössze az aktivált saját teljesítmények értéke mérséklődött, összességében 9,2 milliárd forinttal. Az egyéb bevételek állománya 16,1 milliárd forinttal 359,7 milliárd forintra nőtt, amelyen belül a visszafizetési kötelezettség nélkül kapott támogatás 3,2 milliárd forinttal haladta meg a tárgyévet megelőző évet. Az ágazatba érkezett 144,9 milliárd forintos támogatási összeg ugyanakkor a korábbi évinél 0,9 százalékponttal kisebb, 40,3 százalékos részesedésnek felelt meg az egyéb bevételekben. A mezőgazdasági társas vállalkozások pénzügyi műveletekből származó bevétele 11,6 milliárd forinttal haladta meg az előző évet, ezáltal 30,2 milliárd forintra bővült 2020-ban. A pénzügyi műveletek bevételeinek alakulását három társas vállalkozás jelentősen befolyásolta, amelyek bevételekiesése együttesen a 7 milliárd forintot is meghaladta. Az üzemi és a pénzügyi tevékenység bevételeinek együttes bővülése következtében a társas vállalkozások összes bevétele 92,9 milliárd forinttal, 3,7 százalékkal haladta meg az előző évet, ezáltal az értéke 2583,2 milliárd forintra nőtt (6. ábra).

A mezőgazdasági társas vállalkozások ráfordításainak 65,3 milliárd forintos emelkedése 27,6 milliárd forinttal maradt el a bevételek növekedésétől. Miközben a bevételek esetében az aktivált saját teljesítmény értékében csökkenés volt tapasztalható, a ráfordításoknál minden elem bővült a vizsgált időszakban (6. ábra). A legjelentősebb növekedés az anyagjellegű ráfordításoknál jelentkezett, amely értéke 35,7 milliárd forinttal haladta meg az egy évvel korábbit, ezáltal 1788,6 milliárd forintra nőtt. Az anyagjellegű ráfordítások növekedésének több mint 60 százalékát az eladott áruk beszerzési értéke adta, amely 22,1 milliárd forinttal

A ráfordítások közül az anyagjellegűek emelkedtek a legnagyobb mértékben.

6. ábra Bevételek és ráfordítások a mezőgazdaságban, 2016–2020

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

volt nagyobb a 2019. évinél. A növekedés további egynegyede az anyagjellegű ráfordítások felét kitevő anyagköltség 8,9 milliárd forintos emelkedésének tulajdonítható. Az üzemi ráfordítások közül az egyéb ráfordítások növekedése érdemel még kiemelés, amely 11,9 százalékkal 138,4 milliárd forintra emelkedett a vizsgált időszakban. A személyi jellegű ráfordítások értéke érdemben nem változott, mindössze 0,8 százalékkal, 2,2 milliárd forintra nőtt. A ráfordítás-elemek esetében azonban lényegesen nagyobb változások figyelhetők meg: a bérköltség 3,0 százalékkal 216,3 milliárd forintra bővült, miközben a foglalkoztatottak átlagos statisztikai állományi létszáma 6,2 százalékkal 57,7 ezer főre mérséklődött. A bérköltséggel ellentétben a bérjárulékok és a személyi jellegű kifizetések csökkentek, előbbi 11,1 százalékkal (!) 32,0 milliárd forintra, utóbbi 3,0 százalékkal 16,0 milliárd forintra. A bérjárulékok számottevő mérséklődése a Covid-19-pandémiával összefüggésben biztosított járulékkedvezményeknek köszönhető. A bérköltség emelkedését igazolja a Központi Statisztikai Hivatal teljes munkaidőben alkalmazásban állókra vonatkozó adatgyűjtése (KSH, 2020c), amely alapján a havi bruttó átlagkereset a mezőgazdasági, erdőgazdálkodási és halászati ágazatban 9,2 százalékkal nőtt az előző év azonos időszakához képest. Az értékcsökkenési leírás állománya 3,3 milliárd forintra bővült 2020-ban. A pénzügyi műveletek 32,0 milliárd forintos ráfordítása 9,4 milliárd forintra volt nagyobb a megelőző évinél, ami az üzemek összes ráfordítását tovább növelte.

A kettős könyvvitelt végző mezőgazdasági társas vállalkozások értékesítésből származó nettó árbevétele olyan mértékben növekedett (+74,5 milliárd forint), hogy az aktivált saját teljesítmény értékének csökkenése (-9,2 milliárd forint), valamint az eladott áruk beszerzési értékének növekedése (+22,1 milliárd forint) ellenére is nőtt az ágazat kibocsátása (4. és 5. melléklet). A mutató értéke 2,7 százalékkal 1695,5 milliárd forintra emelkedett 2020-ban. A mezőgazdasági társas vállalkozások folyó termelőfelhasználása az anyagköltség 8,9 milliárd forintos, valamint az igénybe vett szolgáltatások 6,7 milliárd forintos növekedése ellenére is mérséklődött, 2,6 százalékkal 1146,6 milliárd forintra csökkent. A szóban forgó mutató értékét elsősorban a földbérleti díj mozgatta, amely 56,9 százalékkal (!) volt nagyobb 2020-ban, mint egy évvel korábban. A 122,3 milliárd forintos földbérleti díj megközelítette a 2014. évi kimagasló értéket (132,5 milliárd forint), miközben a mutató értéke a tárgyévét megelőző három évben (2017–2019) 70 milliárd forint körül alakult. A kibocsátás bővülése és a termeléshez felhasznált költségek csökkenése összességében 75,4 milliárd forintos növekedést eredményezett az ágazat bruttó hozzáadott értékében, ami ezáltal 548,9 milliárd forintra bővült.

→
Ugrás
a 4. melléklethez

→
Ugrás
az 5. melléklethez

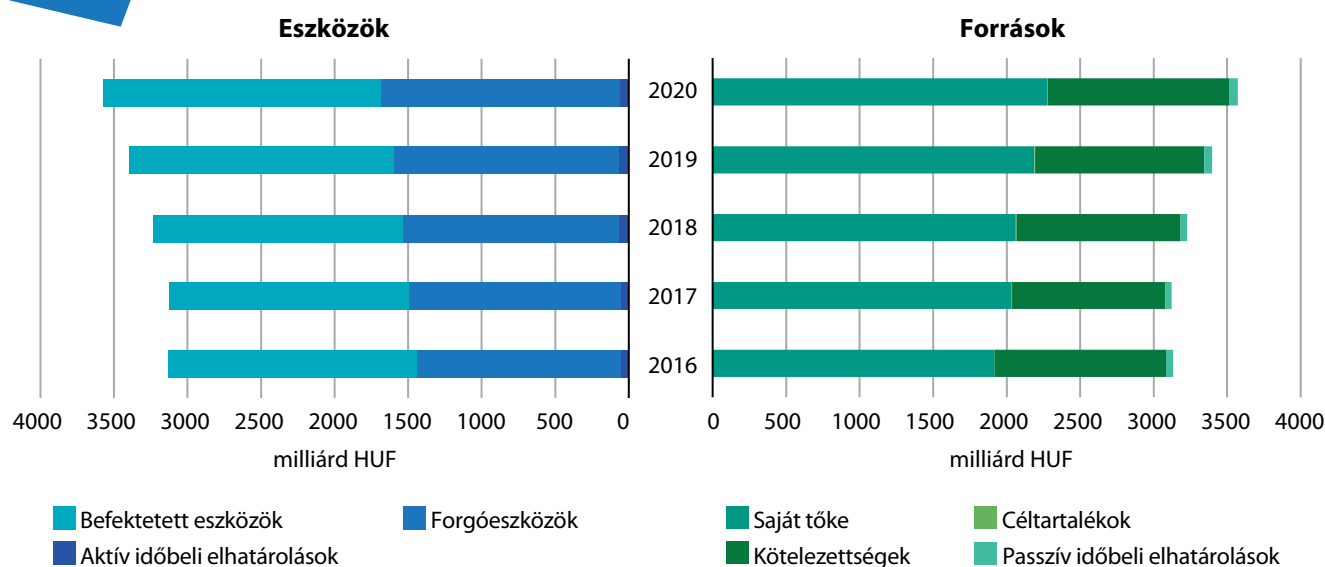
A mezőgazdasági társas vállalkozások eszközei és forrásai

A mezőgazdasági társas vállalkozások számának csökkenése ellenére eszközállományuk 174,2 milliárd forinttal 3572,7 milliárd forintra emelkedett 2020-ban (7. ábra, 6. melléklet). A számottevő bővüléshez a befektetett eszközök és a forgóeszközök közel azonos mértékben járultak hozzá, előbbi 90,4 milliárd forinttal, utóbbi 88,3 milliárd forinttal nőtt egy év alatt. Mindezek eredményeképpen a befektetett eszközök eszközállományon belüli aránya szinte változatlanul alakult, mindössze 0,1 százalékponttal 53,1 százalékra mérséklődött. Az eszközállományon belül kizárólag az aktív időbeli elhatárolások állománya mérséklődött, 4,6 milliárd forinttal. A befektetett eszközök közül a tárgyi eszközök állománya nőtt legnagyobb mértékben, 51,3 milliárd forinttal, amelyhez főként a tárgyi eszközök legnagyobb részét képező ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok járultak hozzá (+35,7 milliárd forint), miközben a növekedés egynegyedét a műszaki gépek, berendezések, további 11,4 százalékát pedig a beruházások és felújítások adták.

Bővülő eszközállománnyal érte el a mezőgazdaság a magasabb árbevételt.

7. ábra Eszközök és források alakulása a mezőgazdaságban, 2016–2020

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

A beruházások volumene mind a nemzetgazdaságban, mind a mezőgazdaságban elmaradt a megelőző évitől, előbbi 3,0 százalékkal, utóbbi 7,1 százalékkal mérséklődött, ugyanakkor a beruházások teljesítményértéke mindkét szegmensben növekedett, bár a mezőgazdaságban mindössze 0,2 százalékkal. A teljesítményérték növekedése a volumen csökkenése mellett az árváltozásoknak tulajdonítható (KSH, 2020d; KSH, 2020e).

A nettó termelési érték a tárgyi eszközöknél nagyobb ütemben nőtt (előbbi 3,1, utóbbi 10,1 százalékkal), ezáltal az eszközhatékonyság tovább javult. A befektetett eszközök megközelítőleg 10 százalékát képező befektetett pénzügyi eszközök állománya 25,4 százalékkal 191,2 milliárd forintra bővült. Az immateriális javak állománya 4,6 százalékkal emelkedett, azonban ez a növekedés értékben mindössze 410 millió forintot jelentett.

A pénzeszközök állománya
30,7%-kal nőtt.

A forgóeszközök 88,3 milliárd forintos növekedése szinte teljes egészében a pénzeszközök 30,7 százalékos (!) bővülésének tulajdonítható: a forgóeszközök nagyságrendileg egynegyedét kitevő pénzeszközállomány 104,1 milliárd forinttal 443,6 milliárd forintra gyarapodott egy év alatt. Mindez a mezőgazdasági vállalkozások saját finanszírozási forrásokkal való ellátottságának további javulására utal. A forgóeszközállomány gyarapodásához a vevőkövetelések járultak még hozzá, azonban a pénzeszközöknél jóval kisebb mértékben, mindössze 1,9 milliárd forinttal. A mezőgazdasági társas vállalkozások összességében 6,7 százalékkal 552,0 milliárd forintra mérsékeltek készletállományuk értékét a vizsgált években. A készletek mellett az értékpapírok állománya is csökkent, 2,4 milliárd forinttal maradt el a 2019. évitől. A készletek visszaesése és az értékesítés nettó árbevételének jelentős bővülése hatással volt a készletek napokban mért forgási sebességére és a kintlévőségek időtartamára, mindkettő lerövidült.

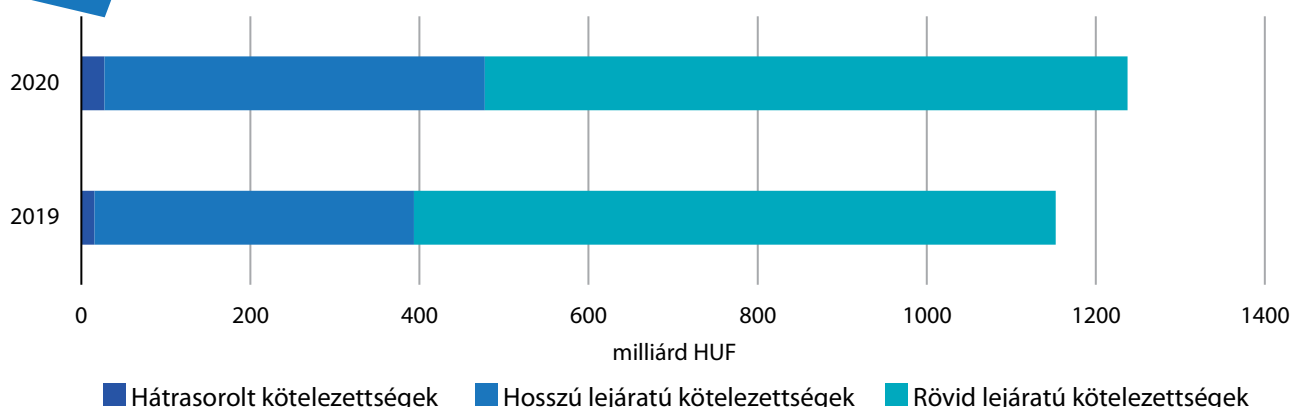
A kötelezettségállomány
és a saját tőke növekedése
hasonló mértékű volt.

Az eszközállomány forrásainak növekedése közel azonos mértékben származott a kötelezettségállomány (+85,1 milliárd forint) és a saját tőke (+84,3 milliárd forint) bővüléséből, miközben a passzív időbeli elhatárolások (+3,7 milliárd forint) és a céltartalékok (+1,1 milliárd forint) állománya is emelkedett. Habár a növekedés értékben közel azonosan alakult, a kötelezettségállomány bővülése ütemét tekintve csaknem kétszerese volt a saját tőke növekedésének (előbbi 7,4 százalék, utóbbi 3,8 százalék). Ez azzal magyarázható, hogy a kötelezettségállomány nagyságrendileg a saját tőke felét teszi ki (7. ábra). A saját tőke számottevő növekedésével egyidejűleg a jegyzett tőke állománya mindössze kismértékben emelkedett, azaz a mobilabb tőkeelemek emelkedtek leginkább. A saját tőke elemei közül a tőketartalék (+28,0 milliárd forint) és az adózott eredmény (+27,3 milliárd forint) gyarapodása volt kiemelkedő, ugyanakkor az eredménytartalék és az egyéb tartalékok állománya is bővült, egyaránt 13,3 milliárd forinttal.

A hosszú lejáratú
hitelállomány növekedése
kiemelkedőnek bizonyult.

A kötelezettségek állománya számottevően növekedett, a vizsgált időszakban az értéke 1237,6 milliárd forintra emelkedett (8. ábra). A mezőgazdasági társas vállalkozások 72,5 milliárd forinttal növelték hosszú lejáratú kötelezettségeiket, azon belül is a pénzügyi intézménytől kapott hosszú lejáratú hitelállomány-növekedés volt kiemelkedő: az üzemek éven túli hitelállománya 24,0 százalékkal, 52,7 milliárd forinttal gyarapodott 2020-ban. A hosszú lejáratú hitelállomány ilyen volumenű növekedését az Agrárminisztérium adatgyűjtése is alátámasztja, amely alapján a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományában 26,8 százalékkal bővültek az éven túli hitelek. Azon belül is a legnagyobb ütemű növekedés (32,8 százalék) a hosszú lejáratú forgóeszközhitelknél jelentkezett, miközben a beruházási hitelek 23,5 százalékkal haladták meg az előző évi értéket (Illés és Péter, 2021). A pénzügyi intézménytől kapott hosszú lejáratú hitelállomány számottevő növekedésében nagy szerepet játszottak a Covid-19-világjárvány hatásainak enyhítését célzó hitelprogramok (NHP Hajrá! hitelkonstrukció,

8. ábra A mezőgazdasági társas vállalkozások kötelezettségeinek alakulása lejáratú idő szerint, 2019–2020

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

MFB Zrt. gazdaságélénkítő programjai, EXIM kárenyhítő hitelprogramjai, AVHGA Krízis Agrárgarancia programja) és intézkedések (vállalati hitelmoratórium, meglévő hitelprogramok feltételeinek kedvezőbbé tétele).

A kötelezettségek eszközállományt meghaladó arányú növekedésének eredményeképpen a tőkeáttételi mutatók kedvezőtlenül alakultak. A mezőgazdasági társas vállalkozások eladósodottságának foka 0,7 százalékponttal, annak mértéke pedig 1,8 százalékponttal nőtt, azonban a mutatók értéke (34,6 és 54,4 százalék) még így is alacsonynak számított.

A kötelezettségek bővülése ellenére a mezőgazdaság eladósodottsága továbbra is alacsony.

A rövid lejáratú kötelezettségek állománya érdemben nem módosult, azonban az egyes elemek esetében már jóval nagyobb változás volt tapasztalható: a tulajdonosokkal szembeni kötelezettségek 29,6 százalékkal 70,5 milliárd forintra, az áruszállításból és szolgáltatásból származó kötelezettségek 0,9 százalékkal 287,1 milliárd forintra nőttek, miközben az egyéb kapott hitelek, kölcsönök összege 4,3 százalékkal 166,5 milliárd forintra mérséklődött. A kötelezettségek legkisebb hányadát képező hátrasorolt kötelezettségek állománya 74,1 százalékkal 27,4 milliárd forintra emelkedett (8. ábra).

A rövid lejáratú kötelezettségek csaknem változatlan értéke és a forgóeszközök jelentős állománygyarapodása a forgótőke alakulását kedvezően befolyásolta. Ezzel egyidejűleg a forgótőke saját tőkén belüli aránya is emelkedett. A forgóeszközök, pénzeszközök és értékpapírok állománynövekedésének eredményeképpen az ágazat pénzügyi helyzete javult, a vállalkozások egyébként is magas fizetőképessége (likviditási ráta) 11,4 százalékponttal, likviditási gyorsrátája 13,5 százalékponttal, pénzhányada 13,3, pénzeszköz-likviditása pedig 13,6 százalékponttal emelkedett. A vevőkövetelések állománynövekedése értékben és ütemét tekintve is meghaladta az áruszállításból származó kötelezettségeket, ezáltal a hitelfedezettség az előző évinél is kedvezőbben alakult. A hitelfedezettség 0,3 százalékponttal 85,1 százalékra, a hitelfedezettségi mutató 0,2 százalékponttal 77,0 százalékra nőtt az ágazatban.

A mezőgazdasági társas vállalkozások eredményesség, méret és gazdálkodási forma szerinti jellemzői

A 2019. évinél 1,7 százalékponttal több, összesen 5705 mezőgazdasági társas vállalkozás zárta pozitív eredménnyel az évet, azaz az üzemek 67,0 százaléka nyereségesen működött 2020-ban. A veszteséges vállalkozások aránya 1,4 százalékponttal 28,0 százalékra, a nullás eredményt realizálóké 0,3 százalékponttal 4,9 százalékra mérséklődött (7. melléklet). A mezőgazdasági társas vállalkozások körében a növénytermesztők vannak túlsúlyban, ennek megfelelően a veszteséges vállalkozások (30,1 százalék) többsége is növénytermesztéssel foglalkozott 2020-ban. A szegmens által realizált deficit az ágazat veszteségéből ennél kisebb arányt, 23,8 százalékot képviselt. A növénytermesztéssel foglalkozó társas vállalkozások esetében az egy üzemre eső átlagos veszteség –10,3 millió forint volt. Ez az érték a tejhasznú szarvasmarha tenyésztése ágazatban volt a legnagyobb, –36,6 millió forint, amelyet a sertés- és a baromfityenyésztés követett –28,7, illetve –27,7 millió forinttal, ugyanakkor ezen szegmensek elenyésző, előbbi 1,6, utóbbi 4,6 százalékos arányt képviseltek a 2020-as évet veszteséggel záró üzemek körében. Fontos megjegyezni azonban, hogy az egy üzemre eső veszteséget az egyes ágazatokban az átlagos üzemméret is befolyásolja. A veszteséget realizáló vállalkozások további 22,9 százaléka egyéb mezőgazdasági ágazatban tevékenykedett és a veszteség 16,8 százalékát adta a tárgyévben.

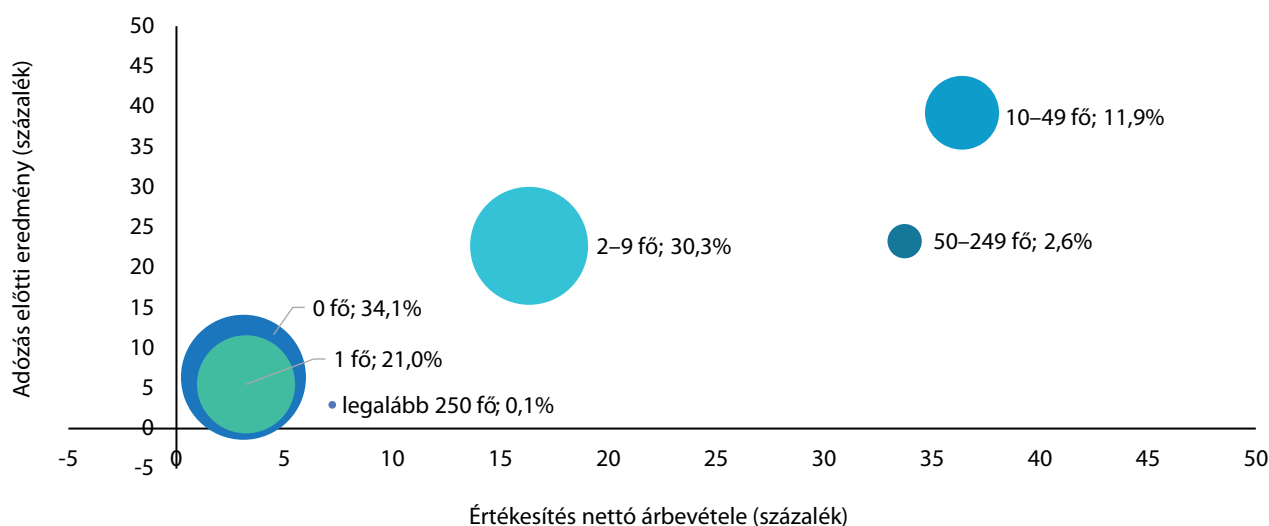
A mezőgazdasági társas vállalkozások kétharmada nyereségesen tevékenykedett 2020-ban.

A mezőgazdasági társas vállalkozások 30,3 százaléka legalább kettő, de legfeljebb kilenc főt foglalkoztatott, továbbá az egy, valamint a 10–49 fővel működő üzemek aránya volt még számottevő, előbbi 21,0, utóbbi pedig 11,9 százalék. A vállalkozások több mint egyharmada továbbra sem alkalmazott munkavállalót. Fontos megjegyezni azonban, hogy ebbe a kategóriába beletartoznak azok a gazdaságok is, amelyek nem közöltek létszámadatot, valamint azok, amelyeknél a munkavégzők az adott vállalkozással munkakapcsolatban lévő egyéb szervezetnél vannak nyilvántartva. A mezőgazdasági társas vállalkozások 2,6 százaléka 50–249 főt foglalkoztatott, ugyanakkor az adózás előtti eredményből közel azonos összeget, 42,3 milliárd forintot állított elő, mint a gazdaságok 30,3 százalékát képező 2–9 főt foglalkoztató üzemek (41,3 milliárd forint). A saját tőkéből való részesedésük csaknem duplája, az értékesítés nettó árbevételéből pedig több mint kétszerese volt a szóban forgó üzemekénél (9. ábra).

9. ábra

A mezőgazdasági társas vállalkozások foglalkoztatottak száma szerinti megoszlása (buborék mérete), valamint részesedése az árbevételből (x tengely) és az adózás előtti eredményből (y tengely), 2020

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

A 250 főnél több munkavállalót foglalkoztató vállalkozások elenyésző számuk ellenére az adózás előtti eredménynek csaknem 3 százalékát adták. Az eredménykategória legnagyobb részét, 39,2 százalékát a 10–49 főt foglalkoztató vállalkozások állították elő. A mezőgazdasági társas vállalkozások több mint felét képező, legfeljebb 1 főt foglalkoztató vállalkozások az adózás előtti eredménynek 11,9 százalékát adták, miközben a saját tőkéből való részesedésük mindössze 7,5 százalék, az értékesítés nettó árbevételéből pedig 6,3 százalék volt. A vállalkozások 14,5 százaléka, a legalább 10, de legfeljebb 249 főt foglalkoztató üzemek kisebb számuk ellenére az értékesítés nettó árbevételének, a saját tőkének és az adózás előtti eredménynek is a legnagyobb részét állították elő, 70,1, 68,6, illetve 62,5 százalékát (9. ábra).

A jövedelem több mint 60%-át a 10–249 főt foglalkoztató vállalkozások állították elő.

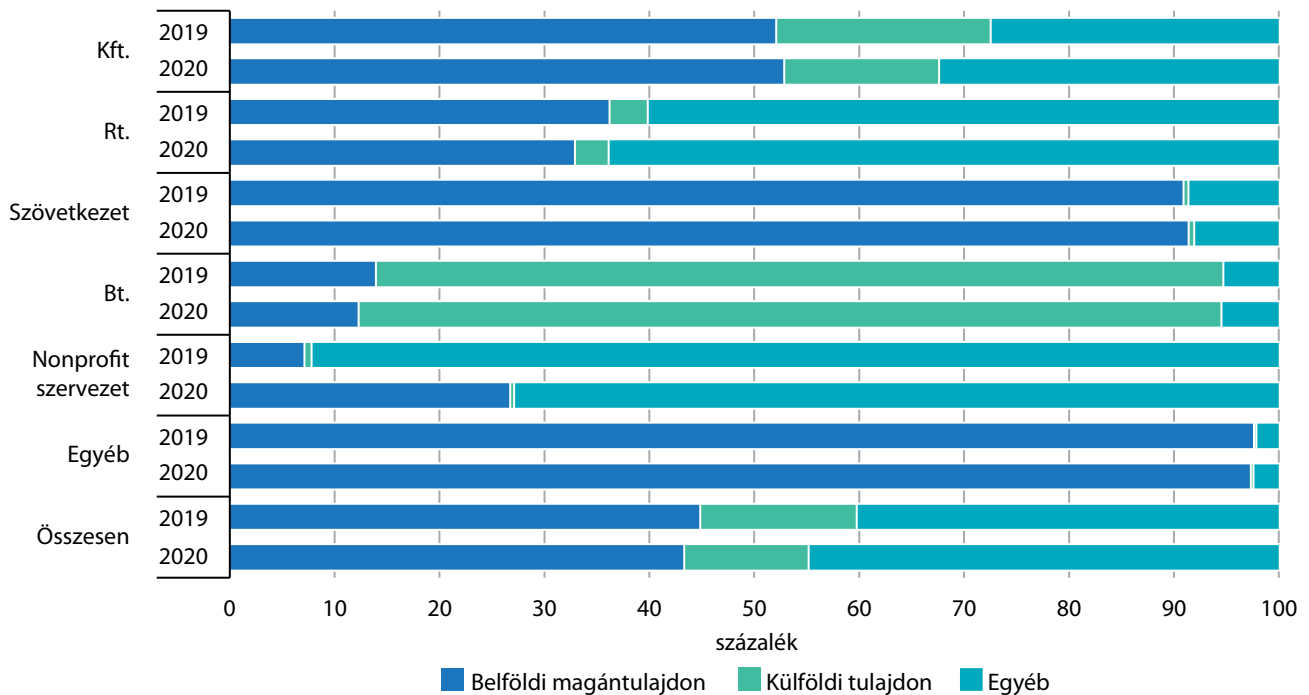
A mezőgazdasági társas vállalkozások száma minden gazdálkodási forma esetében mérséklődött. A legnagyobb ütemű csökkenés a szövetkezeteknél jelentkezett: a 2019. évinél 15,5 százalékkal kevesebb, összesen 437 vállalkozás működött 2020-ban. Az egyéb kategóriába eső, valamint a nonprofit szervezetek esetében egyaránt 10 százalékot meghaladó mértékben csökkent az üzemek száma. A mezőgazdasági társas vállalkozások legnagyobb hányada korlátozott felelősségű társaságként működött, amelyek száma 3,6 százalékkal kevesebb volt ugyan, azonban az aránya 1,6 százalékponttal nőtt, ezáltal az üzemek 76,2 százaléka folytatta kft.

formájában tevékenységét 2020-ban. A többi gazdálkodási forma közül 10 százalék feletti részesedéssel kizárólag a betéti társaságok rendelkeztek (11,5 százalék), a szervezetek aránya 5,1 százalékot tett ki, a részvénytársaságoké, valamint az egyéb vállalkozásoké egyaránt 3 százalék körüli részesedést jelentett. A korábbi éveknek megfelelően a mezőgazdasági vállalkozások elenyésző hányada működött nonprofit szervezet formájában 2020-ban.

A mezőgazdasági társas vállalkozások jegyzett tőkéje továbbra is jellemzően belföldi magántulajdonban volt. Ez alól a betéti társaságok képeztek kivételt: esetükben a külföldi tulajdon aránya több mint 80 százalékot tett ki. A nonprofit szervezetek belföldi magántőkéjének aránya mintegy 20 százalékponttal nőtt a jegyzett tőkében, amelyet elsősorban az eredményezett, hogy két 100 százalékban belföldi társasági, valamint egy 100 százalékban állami tulajdonban lévő vállalkozás belföldi magánkézbe került (10. ábra).

A mezőgazdaságban a külföldi tőke aránya 11,7%-ra csökkent.

10. ábra A belföldi és külföldi tőke jegyzett tőkén belüli aránya a mezőgazdaságban, azon belül az egyes gazdálkodási formáknál, 2019–2020

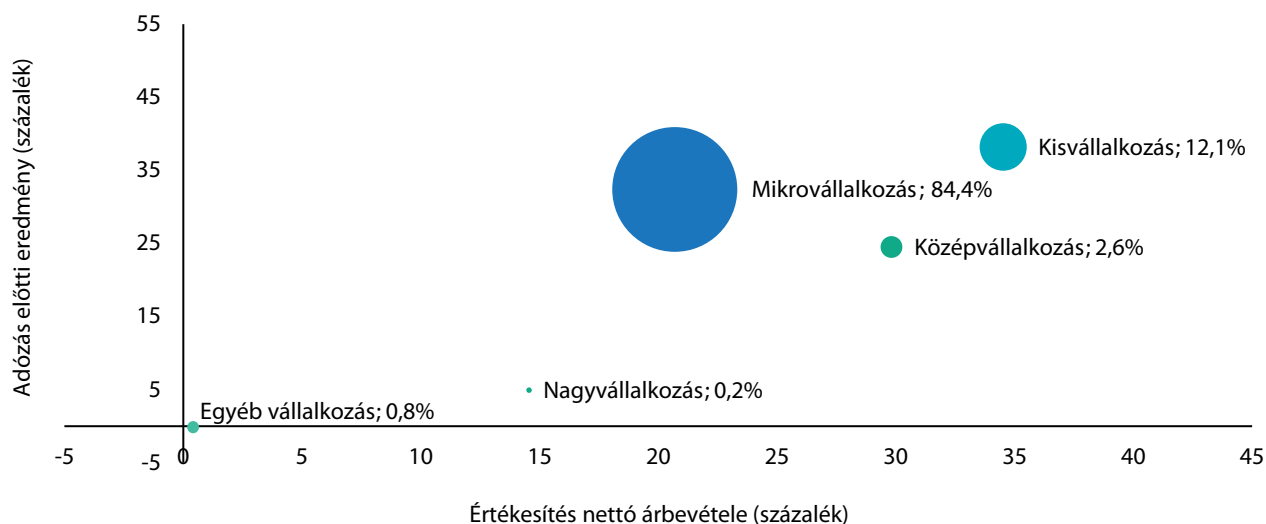
Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

A mezőgazdasági társas vállalkozások 84,4 százaléka mikrovállalkozásnak minősült 2020-ban. A kisvállalkozások aránya 12,1 százalék, miközben a közép- a nagy- valamint az egyéb vállalkozások aránya együttesen a 4 százalékot sem érte el. A vállalkozások túlnyomó többségét képező mikrovállalkozások az értékesítés nettó árbevételének 20,7 százalékát, a saját tőkének 23,0 százalékát adták, miközben az adózás előtti eredményből való részesedésük megközelítette az egyharmados arányt. Annak ellenére, hogy a kisvállalkozások száma a mikrovállalkozásokénak mindössze 14,3 százaléka, előbbi szegmens számottevően nagyobb árbevételt realizált, az értékesítés nettó árbevételének több mint egyharmadát állította elő, emellett a saját tőkéből (37,7 százalék) és az adózás előtti eredményből (38,2 százalék) is magasabb arányt képviselt (11. ábra). A középvállalkozások a mikrovállalkozásokéhoz képest jóval kisebb számuk ellenére mindössze 7,9 százalékponttal kevesebb adózás előtti eredményt értek el

(24,5 százalék), a nettó árbevételből, valamint a saját tőkéből való részesedésük pedig 9,1, illetve 6,3 százalékponttal volt nagyobb (előbbi 29,8, utóbbi 24,5 százalék). A 14 nagyvállalkozás az árbevétel 14,6 százalékát állította elő, azaz mindössze 6,1 százalékponttal kevesebbet, mint a 7181 mikrovállalkozás.

11. ábra

A mezőgazdaságban tevékenykedő vállalkozások méretkategóriák szerinti megoszlása (buborék mérete), illetve részesedése az árbevételből (x tengely) és az adózás előtti eredményből (y tengely), 2020

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

AZ ÉLELMISZEREKET, ITALOKAT ÉS DOHÁNYTERMÉKEKET GYÁRTÓ ÁGAZATBAN MŰKÖDŐ SZERVEZETEK

Az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások súlya a nemzetgazdaságban

Az élelmiszer-feldolgozásban 2020-ban 4092 társas vállalkozás működött, számuk a mezőgazdaságban működő szervezetekhez hasonlóan csökkent az előző évhez képest. A csökkenés mértéke (ami 2020-ban csak 6,7 százalék volt) azonban kisebb, mint a megelőző év (12,8 százalékos) értéke. Az üzemszámnak mindkét területen tapasztalható és csak kismértékben eltérő százalékos szűkülése következtében az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások aránya az agrárgazdaság egészéből a tárgyévét megelőző évhez képest alig változott: 28,9 százalékról 28,6 százalékra mérséklődött. Nemzetgazdasági szinten az élelmiszer-feldolgozó vállalkozások aránya a korábbi évekhez hasonlóan 2020-ban is 2,1 százalék volt. Ennek egyik oka, a Covid-19-járvány hatásaival összefüggésben, hogy a vállalkozások száma nemzetgazdasági szinten egyéb területeken is visszaesett, így kiemelten a feldolgozóiparban, az építőiparban, a kereskedelemben, gépjárműjavításban, valamint a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágazatokban. A nyereséges élelmiszer-feldolgozó üzemek száma 2020-ban 2206 volt, ami a nemzetgazdaság összes nyereséges vállalkozásából 2,0 százalékot tett ki. A nyereséges vállalkozások aránya az élelmiszer-feldolgozásban 53,9 százalék volt, ami megközelíti a nemzetgazdasági 58,1 százalékos szintet, azonban az összes vizsgált területhez képest a legalacsonyabb arányt képviseli (2. melléklet).

Az élelmiszer-feldolgozó vállalkozások a nemzetgazdaságon belül az üzemi tevékenység eredményéből 5,4 százalékot, az adózás előtti eredményből 5,1 százalékot képviseltek. Mindkét arány értéke 1 százalékpontnál is nagyobb, jelentős javulás volt a 2019-es évhez képest, melyet az magyaráz, hogy a nemzetgazdasági szintű üzemi és adózás előtti eredmény is visszaesett, utóbbi nagyobb mértékben, ugyanakkor az élelmiszer-feldolgozó ágazat az üzemi eredményt 26,1 százalékkal, az adózás előtti eredményt pedig 18,3 százalékkal tudta növelni. Elmondható, hogy az élelmiszerek, italok és dohánytermékek gyártása szektorban 2020-ban

Az élelmiszer-feldolgozó
vállalkozások
nemzetgazdasági súlya
csökkenő számuk ellenére
nem változott.

Az élelmiszer-feldolgozó
jövedelme jelentősen nőtt.

mind a nettó árbevétel, mind az eszközállomány növekedésének mértékét (7,7 százalék és 14,4 százalék) meghaladta az adózás előtti eredmény emelkedésének mértéke, így a jövedelmezőség is növekedett (8. melléklet).

A jövedelmezőségi mutatók javultak.

A jövedelmezőségi mutatók javultak, értékük mindhárom esetben nőtt a 2019-es év értékeihez képest, így a 2018-as kedvezőbb jövedelmezőségi szintekhez hasonló helyzet alakult ki. Az árbevétel-arányos adózott eredmény (ROS) 0,4 százalékponttal 4,2 százalékos szintre emelkedett, az eszközarányos adózott eredmény (ROA) 0,2 százalékponttal 5,1 százalékra nőtt. A sajáttőke arányos adózott eredmény (ROE) pedig kiemelkedő mértékű 1,5 százalékpontos emelkedéssel 12,6 százalékos értéket ért el. Az adózott eredmény 2020-ban 19,6 százalékkal, a saját tőke értéke 5,9 százalékkal nőtt. A befektetett eszközök jövedelmezősége szintén emelkedett, 0,4 százalékponttal 9,9 százalékos szintre. Az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások összes eszköz- és sajáttőke arányos adózás előtti eredményének értékeit a nemzetgazdaság többi ágazatához viszonyítva megállapítható, hogy értékük 2020-ban az élelmiszer-feldolgozásban volt a legmagasabb (5,4 százalék és 13,3 százalék). Előbbi mutató 1,3 százalékponttal, utóbbi pedig rendkívüli mértékben, 3,4 százalékponttal múlta felül a nemzetgazdaság egészének értékét (2. melléklet).

Az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások a tárgyévben a nemzetgazdaság nettó árbevételeinek 5,8 százalékát állították elő, ami 0,5 százalékponttal haladta meg a megelőző év arányát. A vállalkozások pedig a nemzetgazdaság összes eszközállományának 3,8 százalékát adták 2020-ban, amely 0,3 százalékponttal haladta meg a 2019. évi értéket. Az árbevételből való részesedés – a bázisévhez hasonlóan – nagyobb súlyt képviselt, mint az eszközállományon belüli, vagyis relatíve kisebb eszközállománnyal relatíve nagyobb forgalmat bonyolítottak le a vállalkozások, de mind az eszközállomány, mind a nettó árbevétel szintje növekedett. Ugyanakkor az árbevétel növekedési mértéke (7,7 százalék) elmaradt az eszközállomány bővülésének mértékétől (14,4 százalék), így az árbevételnek az összes eszközhöz viszonyított arányával kifejezhető eszközfelhasználási hatékonyság kismértékben visszaesett, a 2019-es 129,9 százalékos értékről 2020-ban 122,3 százalékra. A nettó termelési értékhez viszonyított tárgyieszköz-hatékonyság szintén csökkent, 62,8 százalékról 57,7 százalékra mérséklődött. A ráfordítások aránya 2020-ban a nemzetgazdasági összes ráfordításhoz képest szintén 5,8 százalék volt (akárcsak a nettó árbevétel esetében), és ez a bázisévi arányhoz képest szintén 0,5 százalékpontos növekedést jelent. Az arány növekedésének oka, hogy a nemzetgazdasági szintű összes ráfordítás 0,7 százalékkal csökkent, míg az élelmiszer-feldolgozó szektor összes ráfordítása 9,2 százalékkal nőtt.

Az ágazat árbevétele 7,7%-kal nőtt, az eszközállomány 14,4%-kal emelkedett.

A pénzügyi mutatókat tekintve megállapítható, hogy az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások eladósodottsági foka tovább romlott. A szóban forgó mutató 2019-ben 51,2 százalék volt, 2020-ban 2 százalékpontos emelkedés révén ez az érték 53,2 százalékra nőtt (9. melléklet). Az eladósodottság romlásának oka, hogy a kötelezettségállomány nagyobb mértékben bővült (18,8 százalékkal), mint az eszközállomány (14,4 százalékkal). Tovább árnyalja a képet, hogy a kötelezettségállományon belül a hosszú lejáratú kötelezettségek növekedtek dinamikusabban, 33,5 százalékkal, szemben a rövid lejáratú kötelezettségek 10,7 százalékos bővülési mértékével (10. melléklet). A hosszú lejáratú kötelezettségek értékének növekménye is meghaladta a rövid lejáratú kötelezettségek növekményét, mert előbbi 164,7 milliárd forinttal emelkedett (leginkább a pénzügyi intézményektől származó hitelek következtében), míg utóbbi 117,6 milliárd forinttal nőtt (a kapcsolt és egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szembeni és az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek emelkedésének köszönhetően). Az élelmiszer-feldolgozó szektor eladósodottsági foka 2020-ban (53,2 százalék) a nemzetgazdaság egészének eladósodottsági fokát is meghaladta 1,3 százalékponttal (2019-ben a különbség még csak 0,2 százalékpont volt), és a bázisévhez hasonlóan, ágazati sajátosságból adódóan jóval magasabb volt, mint a mezőgazdasággal, vadgazdálkodással és halászattal foglalkozó társas vállalkozások 34,6 százalékos eladósodottsági fokának (azaz kötelezettségek az eszközállomány százalékában) értéke (2. melléklet).

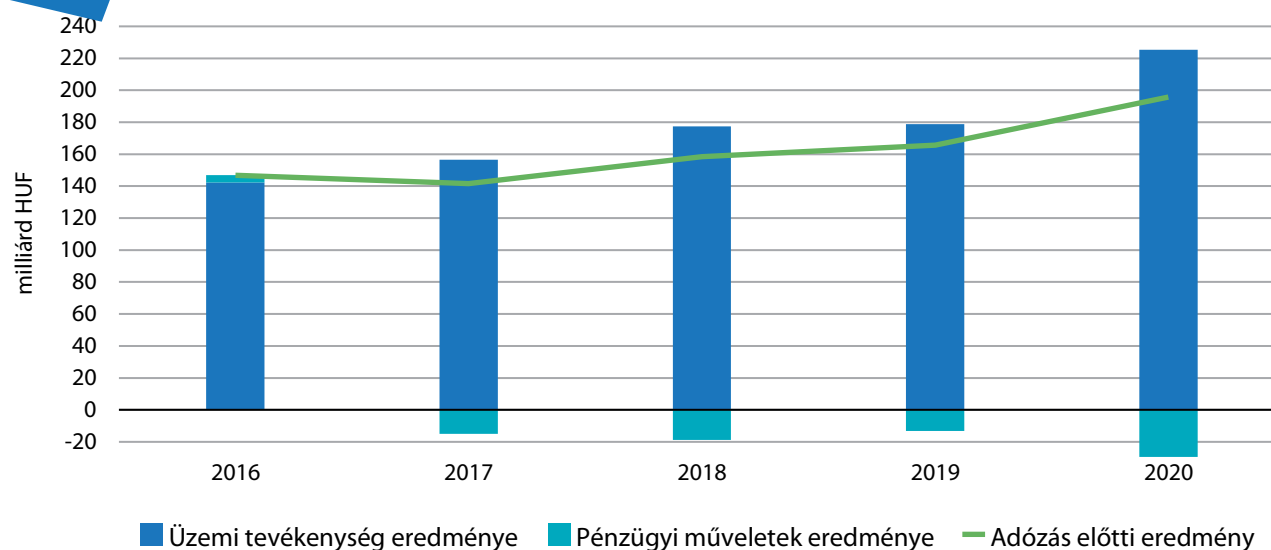
Az élelmiszer-feldolgozó szektor eladósodottsága 2020-ban tovább romlott.

Az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások jövedelme és jövedelmezősége

Az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások adózás előtti eredménye 2020-ban tovább emelkedett. Az ágazat az utóbbi éveket jelentős mértékben meghaladó, kiemelkedő növekedést realizált, mivel az adózás előtti eredmény 30,2 milliárd forinttal bővült a 2019. évi értékhez (165,6 milliárd forint) képest, és ezáltal az eredmény 195,8 milliárd forintra nőtt (12. ábra). A szektor vállalkozásai az elmúlt négy évben átlagosan évi 7,5 százalékkal növelték eredményüket, így nominálisan az eddigi legmagasabb eredményt érték el 2020-ban. A tárgyévi növekedés mértéke 18,3 százalék volt. Az adózás előtti eredmény alapján a vállalkozások 53,9 százaléka volt nyereséges 2020-ban (2206 vállalat), míg 42,2 százalékkal (1726 vállalat) veszteségesnek bizonyult és 3,9 százalékkal, összesen 160 cég pedig nullás eredményt ért el (12. melléklet). A 2019-es évhez képest a nyereséges vállalkozások száma 12,2 százalékkal csökkent, míg a veszteségesek száma 1,8 százalékkal nőtt, a nullás eredményt elérők száma pedig 10,6 százalékkal lett kevesebb. Az adózás előtti eredményük alapján nyereséges vállalkozások 23,9 milliárd forinttal és 11,6 százalékkal nagyobb nyereséget értek el, míg a veszteséges vállalatok 6,3 milliárd forinttal, azaz 15,3 százalékkal csökkentették veszteségeiket.

12. ábra Az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások főbb eredménykategóriáinak alakulása, 2016–2020

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Az adózás előtti eredmény kimagasló mértékű bővülésének elsődleges oka az értékesítés nettó árbevételének 316,1 milliárd forintos növekménye volt, melyhez az anyagjellegű ráfordításoknak egy kisebb mértékű, 241,6 milliárd forintos emelkedése társult. A 2020-as évben a két eredménycsoport közel azonos mértékben: 7,7 és 7,6 százalékkal gyarapodott. Következésképpen az üzemi eredmény növekedése is figyelemreméltó, 46,7 milliárd forint volt, így 2020. évi értéke már 225,4 milliárd forintos szintet ért el. Az üzemi bevételek és a termeléshez felhasznált ráfordítások különbsége az elmúlt évek alatt folyamatosan, de változó mértékben nőtt, a növekedés átlagos éves mértéke 12,2 százalék volt, melyet a tárgyévi üzemi eredménynek a 26,1 százalékos növekedése jelentősen felülmúlt. Az üzemi eredmény már említett 46,7 milliárd forintos növekménye az elmúlt négy év alatt az eddigi legmagasabb emelkedés

Az üzemi eredmény növekedése jelentősen felülmúlt az elmúlt évek átlagos éves növekedési mértékét.

volt (12. ábra). A pénzügyi műveletek eredménye az utóbbi négy évben negatív volt, a legnagyobb veszteségértéket 2020-ban érte el (–29,6 milliárd forintot), melynek legfőbb okát az árfolyamnyereség és árfolyamvesztés különbsége jelentette (8. melléklet).

Az árbevétel és eredmény kiemelkedő növekedése a volumenváltozás és áremelkedés együttes hatásának vizsgálatával magyarázható. A KSH jelentései és kiadványai alapján a tárgyévben az agrárágazaton belül, az élelmiszer, ital és dohánytermékek gyártása területén a kibocsátás hozzávetőlegesen 1 százalékkal nőtt a bázisévhez képest (KSH, 2021h, 2021j). A termelői árak növekedésének mértéke azonban jóval jelentősebb, 6,9 százalék volt. 2020-ban a belföldi értékesítési árak átlagosan 5,4 százalékkal, míg az exportárak 9,3 százalékkal növekedtek az élelmiszer-feldolgozó ágazatban (KSH, 2021j). A tárgyévben tehát az árak változása gyakorolta a meghatározó hatást az árbevételre és az eredményre (Vörös-Illés és Lámfalusi, 2021).

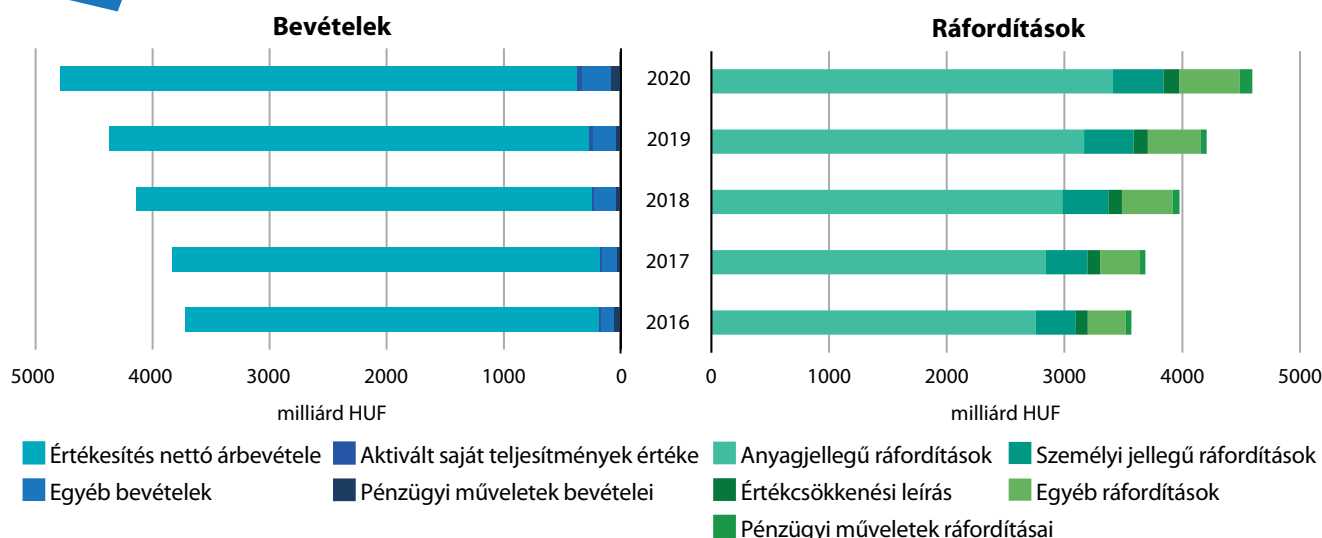
Össességében az ágazat vállalkozásai adófizetési kötelezettségüknek eleget téve az előző évinél 30,2 milliárd forinttal nagyobb, 184,4 milliárd forint adózott eredményt értek el 2020-ban.

Az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások bevételei és ráfordításai

Az élelmiszer-feldolgozó vállalkozások 2020. évi összes bevétele 4791,1 milliárd forint volt, amely 419,1 milliárd forinttal haladta meg a 2019. évi értéket, így ez 9,6 százalékos növekedést jelentett. A legnagyobb mértékben az értékesítés nettó árbevétele emelkedett 4097,3 milliárd forintról 4413,4 milliárd forintra, 316,1 milliárd forintos növekedést produkálva. A növekedés mértéke majdnem egyformán származott a belföldi (166,3 milliárd forint) és az exportértékesítés (149,7 milliárd forint) emelkedéséből. Ugyanakkor az ágazati értékesítés szerkezete nem változott: a nettó árbevétel kétharmad része belföldi, egyharmad része exportértékesítésből származott 2020-ban is, az előző évekhez hasonlóan (Vörös-Illés és Lámfalusi, 2021). A belföldi értékesítés a tárgyévben 6,0 százalékkal, az exportértékesítés pedig 11,1 százalékkal nőtt az árak jelentős emelkedésének következtében. Az összes bevételen belül jóval kisebb részt képviseltek az egyéb bevételek és az aktivált saját teljesítmények értéke, továbbá a pénzügyi műveletek bevételei. Az egyéb bevételek értéke 63,5 milliárd forinttal nőtt, így 2020-ra 256,8 milliárd forintot ért el. Ez 32,8 százalékos emelkedést jelentett, ami az alacsony bázisérték miatt tűnik soknak. Az egyéb bevételeken belül a visszafizetési kötelezettség nélkül kapott támogatások összege a tárgyévben 16,6 milliárd forint volt, és ez az összeg 6,3 milliárd forinttal, 61,0 százalékkal haladta meg a bázisévi értéket. A 2020. évi támogatásnövekmény értéke megfelel a koronavírus-járvány okozta károk enyhítésére szánt Válságkezelő program keretében az élelmiszer-feldolgozók számára folyósított 6,6 milliárd forint átmeneti támogatásnak (Illés és Péter, 2021). Ugyanakkor az is megállapítható, hogy a tárgyévben az ágazatban jelenlévő vállalkozásoknak csupán 17,4 százaléka, összesen 714 cég rendelkezett ezzel a támogatási formával. Az aktivált saját teljesítmények értéke alig változott, 2,6 százalékkal csökkent az előző évhez képest (13. ábra).

A pénzügyi műveletek bevételei kétszeresére nőttek, 40,6 milliárd forinttal emelkedtek, és így 2020-ra 80,1 milliárd forintos értéket értek el (8. melléklet). A növekedésnek csak egy elenyészően kicsi részét magyarázta meg a kapott kamatok és kamatjellegű bevételek, valamint a kapott osztalék, részesedés emelkedése, így az eredménycsoport értékének változását ezen kívül a részesedésekből származó bevételek, árfolyamnyereségek összege, a befektetett pénzügyi eszközökből származó bevételek, árfolyamnyereségek összege, valamint a

Az árbevétel növekedésének fő oka a termelői árak emelkedése volt.

13. ábra **Bevételek és ráfordítások az élelmiszer-feldolgozásban, 2016–2020**

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

pénzügyi műveletek egyéb bevételei befolyásolták még. További elemzések után megállapítható, hogy a teljes érték meghatározó részét (87,7 százalékát) a pénzügyi műveletek egyéb bevételei alkották.

Az élelmiszer-feldolgozó vállalkozások 2020. évi összes ráfordítása 4595,3 milliárd forint volt, ami 388,8 milliárd forinttal haladta meg a 2019. évi értéket, így ez 9,2 százalékos növekedést jelentett. A növekedés minden ráfordításcsoport esetében megfigyelhető volt, de a legnagyobb változások az anyagjellegű ráfordításokban (241,6 milliárd forint), az egyéb ráfordításokban (63,8 milliárd forint) és a pénzügyi műveletek ráfordításaiban (57,0 milliárd forint) keletkeztek. Az anyagjellegű ráfordítások növekedését az anyagköltségek 226,9 milliárd forintos (10,7 százalékos) emelkedése okozta, miközben az eladott áruk beszerzési értéke kismértékben, 16,1 milliárd forinttal csökkent a bázisévhez képest (13. ábra). A pénzügyi műveletek ráfordításainak növekedési tényezői közül az ábra a fizetett kamatok és kamatjellegű ráfordítások értékének növekményét közli, ami 2020-ban csak 6,6 milliárd forint volt. Így a tárgyévi érték zömét (78,8 százalékát) és ezáltal a növekedésnek is a legnagyobb részét (88,5 százalékát) a pénzügyi műveletek bevételeihez hasonlóan itt is a pénzügyi műveletek egyéb ráfordításai okozták.

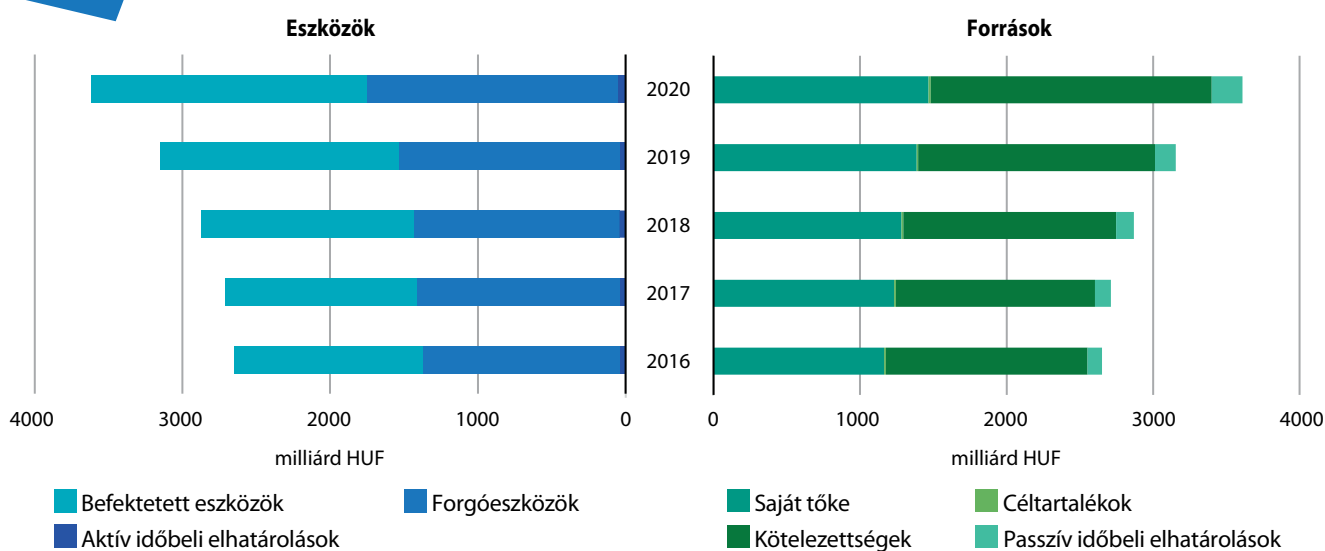
A ráfordítások közül az anyagjellegűek emelkedtek a legnagyobb mértékben.

A legfontosabb ráfordításcsoportokon túl növekedtek még a személyi jellegű ráfordítások 12,4 milliárd forinttal, és ezen belül a bérköltségek is emelkedtek 18,1 milliárd forinttal. A bértömeg növekedésének fő oka a bérszínvonal emelkedése volt. Az élelmiszer, ital és dohánytermékek gyártása ágazatban a teljes munkaidőben alkalmazásban állók átlagos havi bruttó keresete 2020-ban 356 ezer forint volt, ami a megelőző év 325 ezer forintos értékéhez képest átlagosan 9,5 százalékos emelkedést jelentett (KSH, 2021c, 2021j). Ugyanakkor az átlagos állományi létszám 2,25 százalékkal 85 284 főre csökkent. A bérköltséggel ellentétben a bérjárulékok és a személyi jellegű kifizetések csökkentek, előbbi 4,9 milliárd forinttal, utóbbi minimális, nem számottevő mértékben. A bérjárulékok mérséklődése a Covid-19-pandémiával összefüggésben biztosított járulékkedvezményeknek volt köszönhető (Vörös-Illés és Lámfalusi, 2021).

Az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások eszközei és forrásai

Az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások eszközállománya 3155,2 milliárd forintról 3609,5 milliárd forintra nőtt 2020-ban, ami 14,4 százalékos bővülést jelentett a bázisévi értékhez képest (10. melléklet). A 454,4 milliárd forintos növekedés eszkozoldalon nagyobb részben (53,6 százalékban) a befektetett eszközök állománynövekményének volt tulajdonítható (243,7 milliárd forint), kisebb részben (46,1 százalékban) a forgóeszközök növekményének, ami 209,3 milliárd forintot tett ki. Az aktív időbeli elhatárolások változása kismértékű, mindössze 1,4 milliárd forintos emelkedés volt (14. ábra).

14. ábra *Eszközök és források alakulása az élelmiszer-feldolgozásban, 2016–2020*

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

A befektetett eszközök bázisévhez viszonyított 15,1 százalékos növekedését szinte teljes egészében (95,7 százalékban) a tárgyi eszközök növekedése magyarázta. A tárgyeszköz-állomány 16,1 százalékkal, 233,2 milliárd forinttal nőtt. Ezen belül a legnagyobb mértékben az ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok értéke emelkedett, 21,4 százalékkal, 128,2 milliárd forinttal. A növekedés több mint 80 százalékát a 0,1 milliárd forint fölötti növekedést megvalósító 132 vállalat adta. Közülük az egyik vállalat kiemelkedő értékű, 26,5 milliárd forintos ingatlanberuházást aktivált, továbbá 17 cég 1 és 7 milliárd forint közötti növekménnyel rendelkezett. A maradék 114 vállalkozás pedig 0,1 és 1 milliárd forint közötti növekményt produkált. Ezen kívül még a műszaki berendezések, gépek, járművek értéknövekménye volt számottevő 79,8 milliárd forintos növekedéssel, ami 16,7 százalékos emelkedést jelentett. A beruházások és felújítások záró mérlegértéke 10,2 százalékkal, 20,1 milliárd forinttal csökkent a tárgyévben, az egyéb berendezések, gépek, járművek értéke pedig 19,2 százalékkal, 14,7 milliárd forinttal nőtt. A tárgyévben már aktivált (így a beruházások, felújítások sorból kikerült), valamint az újonnan elindított beruházásokra vonatkozó összesített KSH-adatgyűjtés alapján kimutatható, hogy – 2020-ban bár a nemzetgazdasági beruházások volumenindexe az előző évhez képest 3,8 százalékos visszaesést mutatott, és ezen belül a feldolgozóiparban 8,1 százalékkal csökkent a fejlesztések volumene a 2019. évihez képest – a feldolgozóiparon belül az élelmiszer, ital,

Az eszközállományon belül a tárgyi eszközök jelentősen nőttek.

dohánytermék gyártása területen a beruházások volumenindexe 3,0 százalékos növekedést, a beruházások teljesítményértéke pedig folyóáron 6,4 százalékos emelkedést mutatott az előző évhez képest (KSH, 2021f, 2021g). A tárgyi eszközök állományának továbbra is a két legmeghatározóbb összetevője az ingatlanok és vagyoni értékű jogok (2020-ban már 726,8 milliárd forintot értékkel), valamint a műszaki berendezések, gépek, járművek (2020-ban már 556,2 milliárd forint értékben) voltak.

A forgóeszköz-állomány a 2019-es bázisévhez képest 14,0 százalékkal nőtt, és ezt a növekedést nagyobb részben (51,5 százalékban) a pénzeszközök állományának rendkívüli mértékű emelkedése (107,9 milliárd forint) okozta, kisebb részben (37,0 százalékban) pedig a készletállomány bővülése (77,5 milliárd forint) magyarázta. A követelések növekedése 2020-ban a forgóeszközök növekedésének csupán 11,0 százalékát tette ki, és mértékét tekintve is egy szerény (23,0 milliárd forintos) növekedés volt tapasztalható. A pénzeszközállomány 107,9 forintos növekedése teljes mértékben a bankbetétállomány megemelkedésének volt köszönhető, mely szoros összefüggésben van az árbevétel 316,1 milliárd forintos növekedésével, a követelésállomány kismértékű emelkedésével (azaz az árbevétel nagy része pénzben realizálódott az év során), valamint a későbbiekben részletezett kötelezettségállomány növekedésével, amelyen belül a hosszú lejáratú (pénzügyi intézménytől származó) hitelek értéke 131,0 milliárd forintra emelkedett (10. melléklet).

A pénzeszközállomány
kiemelkedő mértékben
emelkedett.

A források 454,4 milliárd forintos növekedését az iparági jellegzetességnek köszönhetően legnagyobb részben (66,8 százalékban) a kötelezettségek 303,5 milliárd forintos emelkedése okozta. A változás kisebb részét (18,1 százalékát) a saját tőke emelkedése magyarázta, amely 82,4 milliárd forintot tett ki, és még kisebb részét (14,4 százalékát) a passzív időbeli elhatárolások 65,2 milliárd forintos növekedése idézte elő (14. ábra).

A kötelezettségek tavalyi évhez viszonyított 18,8 százalékos növekedését elsősorban a hosszú lejáratú kötelezettségek 33,5 százalékos (164,7 milliárd forintos) emelkedése befolyásolta, és azon belül is a hosszú lejáratú hitelek (pénzügyi intézménytől) nagymértékű bővülése okozta. A hosszú lejáratú (pénzügyi intézményektől származó) hitelek értéke 59,1 százalékkal (131,0 milliárd forintra) nőtt (10. melléklet). A jelentős növekedés háttérben legnagyobb részben a hosszú lejáratú forgóeszközhitelök dinamikus bővülése húzódik meg, amely több mint másfélszeresére nőtt egy év alatt (Vörös-Illés és Lámfalusi, 2021). Az új hosszú lejáratú forgóeszközhitelök értéke 2020-ban 98,6 milliárd forintot ért el, és ez is jelentős kihatással volt a pénzeszközállomány növekedésére. Ezen kívül a beruházási hitelek értéke is emelkedett, a tárgyévben 34,4 milliárd forintot tett ki (Illés és Péter, 2021). Jelentős volt még a tulajdonosok által nyújtott hosszú lejáratú kölcsönök 78,1 százalékos növekedése, ami értékben 41,8 milliárd forintos többletforrást jelentett a bázisévhez képest.

A kötelezettségek és a
hosszú lejáratú hitelek
jelentősen nőttek.

A rövid lejáratú kötelezettségek 10,7 százalékkal, értékben 117,6 milliárd forintra emelkedtek. A 10. melléklet szerinti bontásból látható, hogy a rövid lejáratú kötelezettségek változását a kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból (szállítók), a tulajdonosokkal szembeni kötelezettségek, valamint az egyéb kapott hitelek, kölcsönök összege tételek alig befolyásolták a 2020. évben. A rövid lejáratú kötelezettségek belső szerkezete alapján ennek a növekedésnek tehát a fő mozgatórugói a leányvállalatokkal, valamint az egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozásokkal szembeni rövid lejáratú kötelezettségek és ezeken kívül még az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek voltak. Érdemes a pénzeszközök 107,9 milliárd forintos bővülését a rövid lejáratú kötelezettségek 117,6 milliárd forintos növekedésével is párhuzamba állítani, hiszen ennek a leányvállalatokkal, valamint az egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozásokkal szembeni rövid lejáratú kötelezettségek része (az új hosszú lejáratú forgóeszközhitelökhez hasonlóan) azonnali pénzforrást biztosított a tárgyévben.

A rövid távú pénzügyi helyzetet elemezve megállapítható még, hogy a likviditási mutatók jelentősen javultak, viszont a hitelfedezettségi mutatók romlottak (9. melléklet). A likviditási gyorsráta 85,7 százalékról 88,2 százalékra emelkedett, a pénzeszköz-likviditás 16,1 százalékról 23,4 százalékra nőtt. A hitelfedezettségi mutató viszont 68,1 százalékról 63,4 százalékra mérséklődött, a vevők/szállítók arány pedig 102,3 százalékról 98,3 százalékra csökkent. További elemzésekkel az is kimutatható, hogy a beszerzés, termelés és értékesítés alapvető logisztikai folyamatainak összesített időszükséglete azonban ágazati szinten stabil maradt. 2020-ban a készletezési időszakban bár tapasztalható volt kismértékű növekedés (melynek oka az volt, hogy a készletek 13,9 százalékos növekedése meghaladta az árbevétel 7,7 százalékos bővülését), de ez a kintlévőségek időtartamának rövidülésével járt együtt (hiszen a vevőkövetelések 3,3 százalékkal csökkentek) és a szállítói tartozások időtartama is csökkent (9. melléklet). Így a pénzciklus (a készletezési időszak + a kintlévőségek időtartama – a szállítói tartozások időtartama) hossza – melyet saját vagy idegen forrásból finanszírozni szükséges – az ágazati szintű átlagos 50 naphoz képest csupán 2 napos növekedést mutatott a tárgyév és a bázisév mérleg és eredménykimutatás adatai alapján. A mérlegekből átlagos értékekkel számolva (azaz a 2018–2020 intervallum értékeit figyelembe véve) pedig gyakorlatilag nem volt tapasztalható változás, mert ezzel a módszerrel kalkulálva 2020-ban a pénzciklus csak 0,5 nappal tért el a 2019. évi 50 napos értéktől.

A likviditási mutatók javultak, a hitelfedezettség romlott.

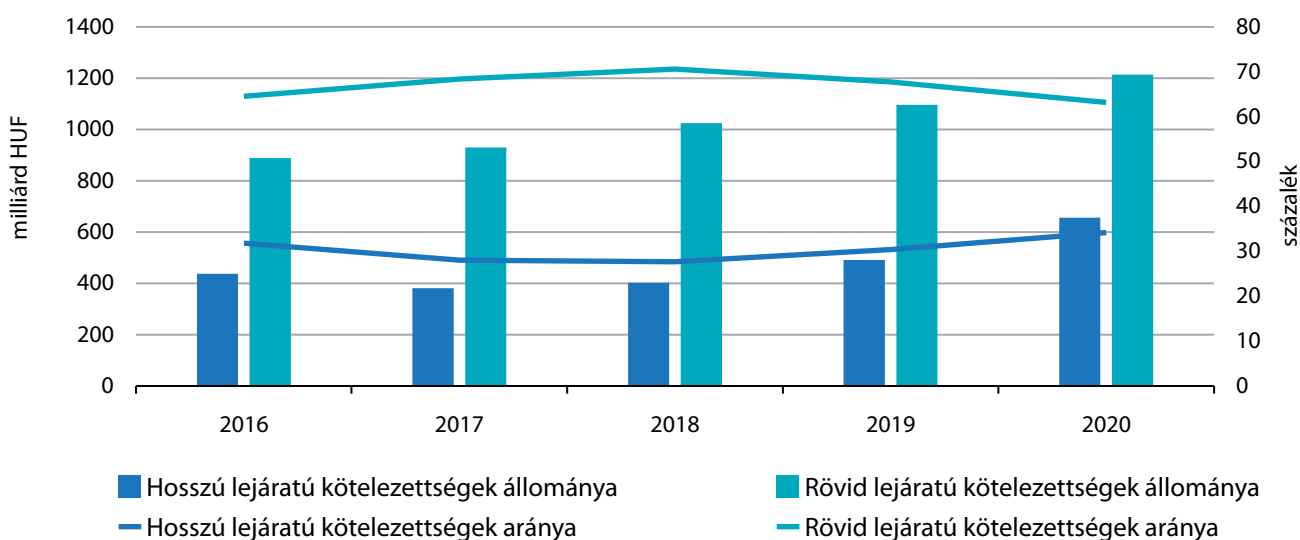
A saját tőke elemei – a tőketartalék kismértékű csökkenését kivéve – 2020-ban növekedtek. Összességében a saját tőke 5,9 százalékkal, 82,4 milliárd forinttal bővült. A saját tőke elemei közül a legnagyobb mértékben (30,2 milliárd forinttal) az adózott eredmény növekedett, és ezzel 19,6 százalékos bővülést produkált. A jegyzett tőke 15,8 milliárd forinttal emelkedett, ami 5,5 százalékos növekedés volt, az eredménytartalék 12,5 milliárd forinttal bővült, az egyéb tartalékok pedig 23,3 milliárd forinttal növekedtek (10. melléklet).

A saját tőke 5,9%-kal nőtt.

Az ágazati eszköz- és forrásszerkezet összevetéséről elmondható, hogy bár az ágazati eladósodottság foka és mértéke évek óta nő, továbbá a tőkeerősség és a befektetett eszközök fedezettsége évek óta csökken – ez utóbbi ágazati szinten meg sem közelíti a 100 százalékos kívánt értéket –, az élelmiszer-feldolgozók az egyébként ágazati sajátosságnak tekinthető rövid távú, viszonylag magas kockázati kitéettséget a Covid-19-pandémia időszakában is jól kezelték (9. melléklet). Az ágazati kockázatmenedzsmentet hatékonyan segítették a koronavírus-járvány okozta károk enyhítésére szánt Válságkezelő program keretében elérhető támogatások és az egyéb, nemzeti agrártámogatások és Vidékfejlesztési Program által nyújtott, valamint a pénzügyi intézmények által nyújtott finanszírozási lehetőségek. A rövid távú logisztikai folyamatok megtérülési mutatóit az ágazati szereplők elsősorban az értékesítési árak növelése révén úgy alakították, hogy a pénzciklus értéke stabil maradjon. A rövid távú termelési, vevő- és szállítói kapcsolatok menedzsmentjének együttes finanszírozási igénye viszont megnövekedett, ágazati szinten 7,3 százalékkal, ami elsősorban az anyagjellegű ráfordítások 7,6 százalékos emelkedése miatt következett be. Kedvező jel azonban az a korábban megkezdett és 2020-ban is folytatódó forrásoldali változás, hogy a viszonylag magas és évek óta kismértékben növekvő kötelezettségarányon belül 2020-ban a hosszú lejáratú kötelezettségek aránya tovább emelkedett a rövid lejáratú kötelezettségekhez képest. Ez utóbbi folyamat révén a 2018-as 70 százalékos szintű rövid lejáratú kötelezettségállomány-hányadot sikerült 2020-ra ágazati szinten 63 százalékra mérsékelni a teljes kötelezettségállományhoz viszonyítva, és ezzel együtt a hosszú lejáratú kötelezettségek állományának arányát a 2018-as 27,7 százalékról megnövelni 34 százalékra, kissé stabilizálva ezzel a fizetőképességet (15. ábra).

A Covid-19-járvány okozta gazdasági károk enyhítésére Válságkezelő program működött.

15. ábra Az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások kötelezettségeinek változása lejáratú idő szerint, 2016–2020

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Az élelmiszer-feldolgozó társas vállalkozások szakágazat, gazdálkodási forma és méretkategória szerint

Az élelmiszer-feldolgozó alágazatok közül a legnagyobb vállalkozásszámmal az italgyártással, valamint a pékáru és tésztafélek gyártásával foglalkozó vállalkozások szerepeltek. A két alágazat együttesen 2325 vállalkozást jelentett a tárgyévben, és 56,9 százalékos részarányt képviseltek az élelmiszer-feldolgozáson (4092) belül (16. ábra). Ezt követte az egyéb élelmiszerek gyártása 13,0 százalékos, a húsfeldolgozás 10,4 százalékos, majd a gyümölcs- és zöldségfeldolgozás 10,3 százalékos részesedéssel. A tárgyévben 3,0 százalékos részesedéssel rendelkezett a takarmány gyártása alágazat és 2,9 százalékos részarányt képviselt a tejfeldolgozás. A bázisévhez hasonlóan ennél kisebb részesedéssel rendelkezett a malomipar (2,1 százalék), a növényi, állati olaj gyártás (1,1 százalék), a halfeldolgozás (0,2 százalék) és a dohánytermék gyártása (0,2 százalék). A vállalkozások számát tekintve szinte minden alágazatban csökkenés volt megfigyelhető (11. melléklet). Összesen 295 vállalattal kevesebb folytatott gazdasági tevékenységet az ágazatban 2020-ban, és ezen belül az italgyártás, valamint a pékáru és tésztafélek gyártása alágazatban volt a legmagasabb a csökkenés értéke (72 és 71 vállalat), de ez az alágazati teljes vállalatokhoz képest viszonylag kis arányt (5,5 és 6,1 százalékot) képviselt. A legnagyobb arányú (14,3 százalékos) visszaesés a baromfihús feldolgozása, tartósítása szakágazatban következett be, ám szám szerint ez csupán 17 üzemet jelentett. A halfeldolgozás alágazat, valamint a tartósított lisztes áru gyártásával és cukorgyártással foglalkozó szakágazat vállalati száma nem változott.

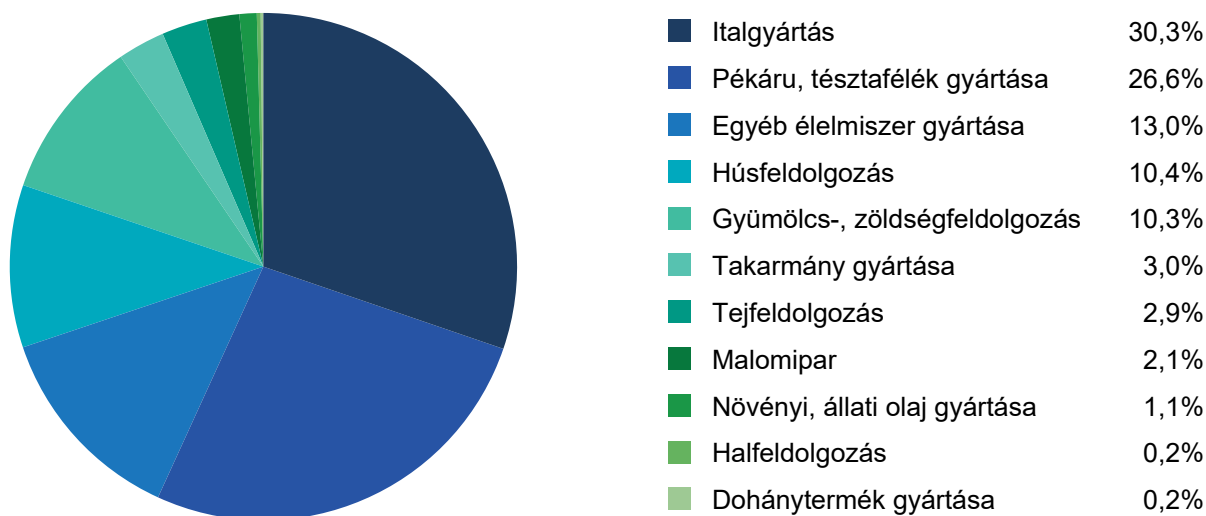

Az értékesítés nettó árbevételének legnagyobb részét (22,1 százalékát, 977,6 milliárd forintot) 2020-ban is a húsfeldolgozás, -tartósítás, húskészítmény gyártása alágazat vállalkozásai érték el (11. melléklet). Ugyanakkor az árbevétel szintje az előző évi értékhez képest kismértékben (1,3 milliárd forinttal) csökkent. Az alágazaton belül viszont csak a baromfihús feldolgozása, tartósítása szakágazat bevétele maradt el az egy évvel korábitól (12,2 milliárd forinttal) – melynek

A legnagyobb árbevétel szintet továbbra is a húsfeldolgozás alágazat biztosította.

16. ábra

Az élelmiszer-feldolgozó alágazatokban tevékenykedő vállalkozások számának megoszlása 2020-ban

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

fő okai 2020-ban a koronavírus és megelőzésére tett gazdasági intézkedések hatásai (ezen belül főleg a Horeca eltűnése, a piacok átrendeződése és a készletfelhalmozás), a madárinfluenza-járvány közvetlen és közvetett hatásai (az állatállomány szükségzerű csökkentése), valamint a takarmány-alapanyag jelentős áremelkedése voltak – a másik két szakágazat növelte bevételét. Az árbevételből második helyen az egyéb élelmiszer gyártása alágazat részesedik (14,1 százalékkal, 622,8 milliárd forinttal)¹, s ezt követi az ital gyártása alágazat aránya és értéke (13,4 százalékkal, 590,9 milliárd forinttal). A legmagasabb szintű árbevétel-növekedést a növényi, állati olaj gyártása alágazat vállalatai érték el, ez 2020-ban 86,4 milliárd forintot tett ki. Ezt a malomipari termék, keményítő gyártása alágazat követte 70 milliárd forintos árbevétel-emelkedést elérve, és ezen belül is a keményítő, keményítőtermék gyártása szakágazat 9 vállalata összesen 62,5 milliárd forinttal növelte bevételét. Jelentősnek tekinthető árbevétel-emelkedést ért még el a gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, tartósítás alágazat 49,5 milliárd forinttal. Megállapítható, hogy a húsfeldolgozás, -tartósítás, húskészítmény gyártása, az italgyártás és a pékáru, tésztafélék gyártása alágazatok kivételével a többi alágazat növelte bevételét a tárgyévben.

Az élelmiszer-feldolgozás vállalkozásai 30,2 milliárd forinttal magasabb adózás előtti eredményt értek el 2020-ban, mint az azt megelőző évben, így a tárgyévben az ágazat 195,8 milliárd forintos nyereséget realizált. Az adózás előtti eredmény legnagyobb hányadát, 14,8 százalékot (29,0 milliárd forintot) az italgyártás vállalatai produkálták. Ezt követi az egyéb élelmiszer alágazat hasonló, 14,6 százalékos részaránnyal, továbbá jelentős hozzájárulást biztosítottak még a húsfeldolgozás, -tartósítás, húskészítmény gyártása és a malomipari termék, keményítő gyártása alágazatok (12,2 és 11,7 százaléknak megfelelően).

A legnagyobb adózás előtti eredményt továbbra is az italgyártás ágazat produkálta.

A saját tőke értéke 82,4 milliárd forinttal nőtt. Az alágazatok többsége jelentősen növelte sajáttőke-állományát. Kiemelkedő mértékben, 18,2 százalékkal (17,6 milliárd forinttal) nőtt a malomipari termékek gyártása üzletág saját tőkéje, és ezen belül a keményítőgyártásnak volt köszönhető 13,2 milliárd forintos növekedés. Hasonló arányban, 17,8 százalékkal emelkedett a dohánytermék gyártása alágazat sajáttőke-állománya, ami 8,5 milliárd forintos növekményt jelentett. 12,4 százalékkal (16,3 milliárd forinttal) nőtt a saját tőke a gyümölcs-,

¹ Az egyéb élelmiszer gyártása alágazaton belül a cukorgyártás esetében a 11. melléklet lábjegyzete alapján is látható, hogy a kiugró változás oka az, hogy a szakágazat meghatározó vállalata a NAV-adatbázisban ez évtől normál üzleti évet választottként szerepelt.

zöldségfeldolgozás, -tartósítás területen, 12,0 százalékkal (29,0 milliárd forinttal) a húsfeldolgozás, -tartósítás, húskészítmény gyártása alágazatban és 11,8 százalékkal (13,0 milliárd forinttal) a tejfeldolgozás területén. A takarmány gyártása alágazat sajáttőke-értéke viszont 38,2 százalékkal (62,2 milliárd forinttal) visszaesett (11. melléklet).

A jövedelmezőséget tekintve megállapítható, hogy a sajáttőke-arányos nyereség (ROE) tekintetében a legmagasabb értékkel a dohánytermék gyártása alágazat rendelkezett (31,8 százalék), ezt követi a növényi, állati olaj gyártása terület (27,1 százalékkal) és kiemelkedő ROE-értéket produkáltak még a takarmánygyártó vállalatok (20,4 százalék), valamint a malomipari és keményítőgyártó alágazat cégei (20,0 százalék). Az alágazatok jellemzően pozitív és kedvezőnek tekinthető sajáttőke-arányos nyereségértékeket értek el². Az árbevétel-arányos nyereség (ROS) a speciális helyzetű halfeldolgozás, -tartósítás alágazat kivételével minden alágazati területen pozitív értékű volt, és általában meghaladta az előző évi értéket, csak a növényi, állati olaj gyártása és az italgyártás területen lettek kissé alacsonyabbak az eredmények a bázisévhez képest.

A legmagasabb sajáttőke-arányos nyereséget a dohánytermék gyártása alágazat érte el.

A kötelezettségek szintje minden alágazatban nőtt. A növekedés mértéke ágazati szinten összesen 303,5 milliárd forint volt, ami 18,8 százalékos emelkedést jelentett. A legjelentősebb kötelezettség-szint-változás a malomipari termékek, keményítőgyártás vállalatainál történt 64,1 milliárd forintos értékben (56,5 százalék). Ezt követte a takarmány gyártása üzletág 55,9 milliárd forintos emelkedése (47,6 százalék). A növényi, állati olaj gyártása alágazatban pedig 49,6 milliárd forinttal bővült a kötelezettségállomány (40,1 százalék).

Az élelmiszer-feldolgozó vállalkozások 53,9 százaléka működött nyereségesen 2020-ban, és ez 3,4 százalékponttal volt kevesebb a megelőző évi hányadnál (57,3 százalék). A veszteséggel záró vállalkozások aránya 2020-ban 42,2 százalék, míg 2019-ben 38,7 százalék volt (12. melléklet). A nyereségesen működő vállalatok állították elő a teljes ágazat nettó árbevételének 90,4 százalékát (2019-ben pedig hasonlóképpen a 87,9 százalékát), és ez a vállalati csoport rendelkezett az ágazati sajáttőke-állomány több mint 90,0 százalékával mindkét évben. Továbbá a nyereségesen működő vállalkozások mintegy 23,9 milliárd forinttal nagyobb adózás előtti eredményt produkáltak, mint a megelőző évben. A nyereséges vállalatok kismértékben mind a ROS-, mind a ROE-mutatót javítani tudták (12. melléklet).

A nyereséges vállalatok biztosították az ágazati árbevétel több mint 90%-át.

Az élelmiszer-feldolgozó tevékenységet végző társas vállalkozások egynegyede (25,2 százalék) nem alkalmazott a tárgyévben munkavállalót. Ezek a társaságok minimális árbevétel- és sajáttőke-értékkel rendelkeztek, valamint adózás előtti veszteséget realizáltak. A vállalkozások 18,5 százaléka 1 főt foglalkoztatott, és az árbevétel, saját tőke, adózás előtti eredmény szintjét csak minimális mértékben befolyásolták. A legtöbb vállalat 2–9 fő alkalmazotti létszámmal működött (1345 társaság, az összes vállalkozás 32,9 százaléka), de az árbevételre, a sajáttőke-állományra és az adózás előtti nyereség értékére gyakorolt hatásuk szintén elenyészőnek volt tekinthető. A 10 és 49 fő közötti létszámmal rendelkező vállalatok csoportja az ágazat társaságainak 15,5 százaléka (636 vállalat). Az eddigi vállalati csoportokhoz hasonlóan szerepük a foglalkoztatásban tekinthető jelentősnek, nem pedig az árbevétel és az eredmény generálásában. Az 50–249 főt foglalkoztató vállalkozások az ágazat társaságainak csak 6,5 százalékát tették ki (264 vállalat), viszont az árbevétel szintnek a 29,0 százalékát, a saját tőkének a 33,7 százalékát, az adózás előtti eredménynek pedig a 31,9 százalékát képviselték. A 250 vagy annál több főt foglalkoztató nagyvállalatok aránya csak 1,5 százalék volt (61 társaság), azonban az árbevétel szintnek az 57,0 százalékát, a saját tőkének a 43,8 százalékát, az adózás előtti eredménynek pedig az 53,7 százalékát biztosították, azaz mindhárom területen igen jelentős részarányt képviseltek (12. melléklet). A jegyzett tőkén belüli külföldi tulajdon részaránya az alkalmazotti létszám emelkedésével együtt folyamatosan nő a 10 főt elérő vagy a feletti vállalati kategóriáknál. A 10–49 fő alkalmazottat foglalkoztató cégeket tekintve

Az élelmiszer-feldolgozó vállalkozások zöme 10 fő alatti létszámmal működött.

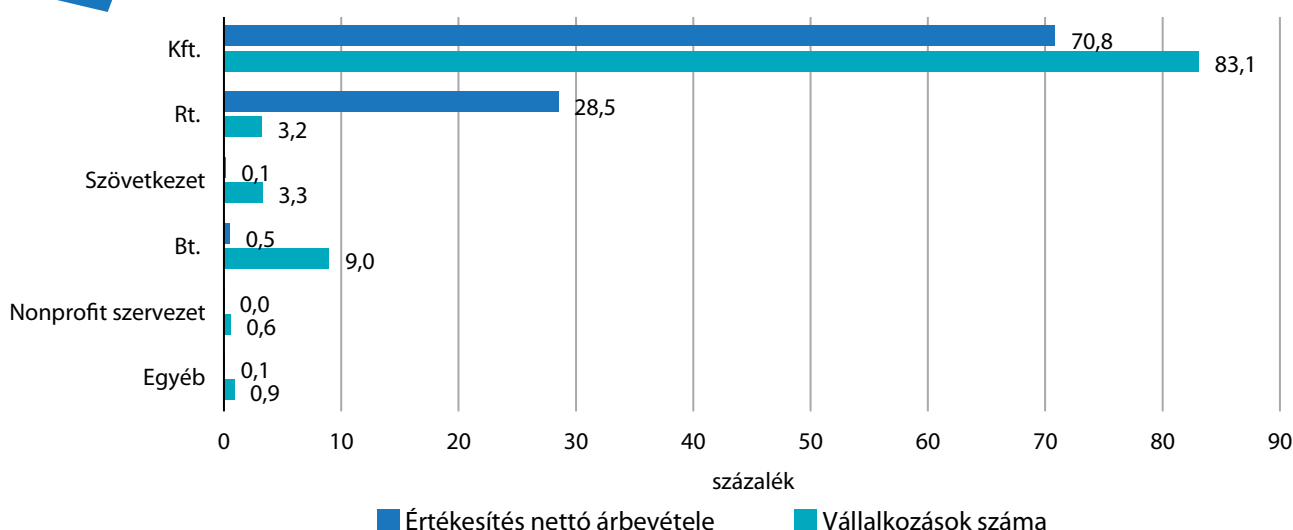
² A ROE tekintetében egyedül a halfeldolgozás, tartósítás alágazat esetében kell külön kiemelni, hogy a két negatív érték hányadosa miatt egy valós gazdasági tartalommal nem rendelkező ROE érték állt volna elő, ezért a táblázatban nem értelmezhető (N. É.) jelzést alkalmaztunk.

a külföldi tulajdonosi részarány még kisebb, mint a belföldi magántulajdon részaránya (24,1 és 36,5 százalék), az 50–249 fő kategóriában az arány már megfordul a külföldi tulajdon javára (50,6 és 15,0 százalék), míg a 250 fő feletti csoportot tekintve egyértelműen a külföldi tulajdon szerepe a meghatározó (60,5 és 2,5 százalék).

A gazdálkodási formát illetően hasonló összefüggéseket lehet feltárni (17. ábra). Az élelmiszerfeldolgozó társaságok legnagyobb hányada (83,1 százaléka, 3400 társaság) kft. formában működött. Ezek a vállalatok biztosították 2020-ban az ágazati árbevétel 70,8 százalékát, az ágazati saját tőke 71,0 százalékát és az ágazati adózás előtti nyereség 81,8 százalékát, így pénzügyi szempontból a legmeghatározóbb vállalati körnek tekinthetők (12. melléklet). Jelentős árbevétel szintet értek még el a részvénytársaságok (3,2 százalék, 132 vállalat, az ágazati árbevétel 28,5 százaléka). A bt. formában működő társaságok (9,0 százalék, 367 vállalat) jóval kisebb részesedést jelentettek: mindhárom területen 1 százalék alatti értékeket képviseltek az ágazati aggregált értékekhez képest. A jegyzett tőkén belüli külföldi tulajdon részaránya a kft.-k és az rt.-k esetében meghatározó (53,7 és 38,7 százalék), és ezeken kívül még a nonprofit szervezetek esetében jelentős (52,3 százalék).

A legjelentősebb gazdálkodási forma továbbra is a korlátolt felelősségű társaság volt.

17. ábra Az egyes gazdálkodási formák részaránya a vállalkozások száma és az árbevétel alapján, 2020

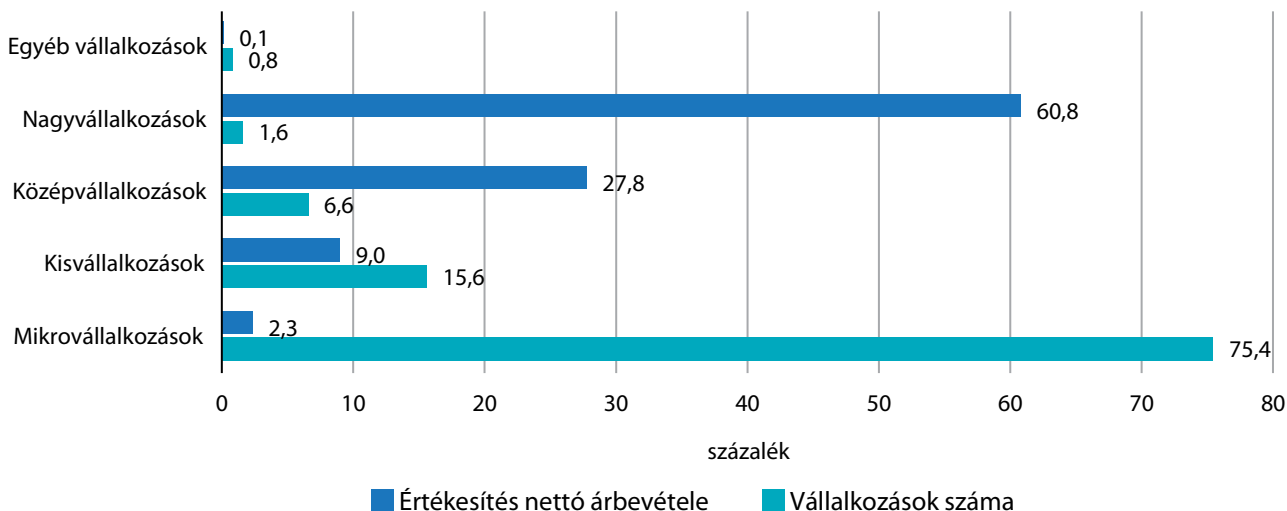

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Bár az élelmiszerfeldolgozó társaságok legnagyobb részét az ágazati jellegzetességnek megfelelően a mikrovállalkozások alkották 2020-ban is (75,4 százalék, 3087 vállalat), mégis az árbevételre, saját tőkére és adózás előtti eredményre gyakorolt hatásuk a fentiekhez hasonlóan nem jelentős. Jóval fontosabb a kis-, közép- és nagyvállalatok szerepe az árbevétel, a saját tőke és a nyereség alakításában (18. ábra). A 638 kisvállalat (15,6 százalék) biztosítja az árbevétel 9,0 százalékát, a saját tőke 14,0 százalékát és az adózás előtti nyereség 11,8 százalékát. A 269 középvállalat (6,6 százalék) nyújtja az árbevétel 27,8 százalékát, a saját tőke 31,9 százalékát, az adózás előtti eredmény 31,2 százalékát. A 65 nagyvállalat (1,6 százalék) állítja elő az ágazati árbevétel szint 60,8 százalékát, a saját tőke 46,7 százalékát, az adózás előtti nyereség 57,5 százalékát. A külföldi tulajdon részaránya a középvállalkozásoknál és a nagyvállalatoknál jelentős, 48,4 százalék és 62,0 százalék a jegyzett tőkén belül (12. melléklet).

A középvállalatok és a nagyvállalatok határozták meg az ágazati teljesítményt.

18. ábra Az egyes méretkategóriák részaránya a vállalkozások száma és az árbevétel alapján, 2020

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

További kiegészítő elemzésekkel az is megállapítható, hogy a méretkategória alapján nagyvállalatoknak tekinthető, 2020-ban 65 vállalatot tartalmazó csoport (1. táblázat, 12. melléklet) az ágazati pénzeszköz és rövid lejáratú kötelezettség növekményéből (107,9 milliárd és 117,6 milliárd forint) is jelentős hányadot, megközelítőleg 50 és 80 százalékot tudhatott magáénak, azaz a pénzeszközök növekménye ebben a csoportban a tárgyévben 52,2 milliárd forintot, a rövid lejáratú kötelezettségé pedig 90,4 milliárd forintot tett ki. A tárgyévben további ágazati jellemzőként azonosítható az a tény is, hogy az árbevétel szerint legnagyobb piaci részesedéssel rendelkező 20 nagyvállalat a pénzeszközök változásánál ugyan nem gyakorolt meghatározó hatást, mert az állomány növekedésének csupán 8,8 százalékát magyarázta, viszont ugyanezen vállalatok a rövid lejáratú kötelezettség változásának 30,3 százalékát lefedték, és ezen belül csupán két nagyvállalat összesen 35,5 milliárd forintos növekményt ért el, ami szintén 30,2 százaléka a teljes éves változásnak az összes 4092 elemű vállalati körben. A nagyvállalatokon kívül a középvállalkozások 2020-ban 269 cégből álló csoportja volt még meghatározó a pénzeszközök és a rövid lejáratú kötelezettségek állományának változását illetően. A középvállalkozások esetében a pénzeszközállomány 38,2 milliárd forinttal nőtt, míg a rövid lejáratú kötelezettségek 49,9 milliárd forinttal emelkedtek. Az egyéb méretkategóriákban a rövid lejáratú kötelezettségállomány csökkent, a pénzeszközök állományának változása pedig nem volt jelentősnek tekinthető.

A középvállalatok és a nagyvállalatok határozták meg az ágazati fizetőképességet.

MELLÉKLETEK

1. melléklet:	Módszertani megjegyzések a NAV-adatbázissal kapcsolatban	42
2. melléklet:	A kettős könyvelést vezető társas vállalkozások főbb pénzügyi adatai néhány kiemelt gazdasági ágban, 2020	44
3. melléklet:	A kettős könyvelést vezető társas vállalkozások eredménykimutatásának főbb tételei a mezőgazdasági, vadgazdálkodási és halászati ágazatban, 2019–2020	45
4. melléklet:	Pénzügyi mutatók képlete	46
5. melléklet:	A kettős könyvelést vezető társas vállalkozások pénzügyi mutatóinak alakulása a mezőgazdasági, vadgazdálkodási és halászati ágazatban, 2019–2020	47
6. melléklet:	A kettős könyvelést vezető társas vállalkozások eszközei és forrásai a mezőgazdasági, vadgazdálkodási és halászati ágazatban, 2019–2020	48
7. melléklet:	A kettős könyvelést vezető társas vállalkozások főbb pénzügyi adatai a mezőgazdasági, vadgazdálkodási és halászati ágazatban néhány jellemző szerint, 2020	49
8. melléklet:	A kettős könyvelést vezető társas vállalkozások eredménykimutatásának főbb tételei az élelmiszereket, italokat és dohánytermékeket gyártó ágazatban, 2019–2020	50
9. melléklet:	A kettős könyvelést vezető társas vállalkozások pénzügyi mutatóinak alakulása az élelmiszereket, italokat és dohánytermékeket gyártó ágazatban, 2019–2020	51
10. melléklet:	A kettős könyvelést vezető társas vállalkozások eszközei és forrásai az élelmiszereket, italokat és dohánytermékeket gyártó ágazatban, 2019–2020	52
11. melléklet:	A kettős könyvelést végző társas vállalkozások főbb pénzügyi adatai az élelmiszereket, italokat és dohánytermékeket gyártó szakágazatokban, 2019–2020	53
12. melléklet:	A kettős könyvelést vezető társas vállalkozások főbb pénzügyi adatai az élelmiszereket, italokat és dohánytermékeket gyártó ágazatban néhány jellemző szerint, 2020	54

1. melléklet: Módszertani megjegyzések a NAV-adatbázissal kapcsolatban

A NAV adatállományában csak az év végén is működő, adóbevallást készítő és azt a tárgyévét követő május 31-ig hibamentesen benyújtó társas vállalkozások adatai szerepelnek, az adatbázis az év közben megszűnt vagy átalakult gazdálkodó egységekre vonatkozó adatokat nem tartalmaz. A jogutód teljesítményéről a működés megkezdésétől számítva csak részadatok állnak rendelkezésre.

Vizsgálatunk kizárólag a normál üzleti évet záró vállalkozásokra terjed ki, ezáltal az eltérő üzleti évet választók adatai nem képezik annak tárgyát.

Az elemzés nem terjed ki továbbá az egyszerűsített vállalkozási adó (eva), a kisadózók tételes adója (kata), valamint a kisvállalkozói adó szerint adózó, kettős könyvvizetést végző vállalkozások adataira.

Vizsgálatunk a mezőgazdaság, vadgazdálkodás és halászat ágazatban működő kettős könyvvizetést végző társas vállalkozások pénzügyi helyzetére terjed ki, így elemzésünk az erdőgazdálkodásból származó eredményt nem tartalmazza.

A 2019-es évben 195, 2020-ban pedig 164 társas vállalkozás eredménykimutatás-adatai esetében előfordultak ellentmondások, emiatt ezeket az üzemeket figyelmen kívül hagytuk az elemzés során. Az összesen 359 kizárásra került üzem közül 134 olyan vállalkozás volt, amely mindkét évben nyújtott be adóbevallást. A kiszűrt gazdaságok közül 2019-ben 188, miközben 2020-ban 161 üzemnél fordult elő, hogy az üzemi és a pénzügyi eredmény összege eltért az adózás előtti eredménytől, valamint 11, illetve két üzem esetében nem egyezett a bevételek és ráfordítások különbsége az üzemi eredménnyel. Mindkét évben elmondható, hogy az érintettek többsége vadgazdálkodási egyesület volt és mikrovállalkozásnak minősült (2019-ben 183 üzem, 2020-ban 158 vállalkozás). Emellett a 2019-es évben 10 gazdaság, 2020-ban pedig 6 üzem szűken értelmezett mezőgazdasági tevékenységet végzett (vadászat, halászat, erdőgazdálkodás nélkül), a halászati ágazatban működő vállalkozások közül pedig 2 üzem elemzésbe való bevonására nem nyílt lehetőségünk 2019-ben. A gazdaságok összes bevétele 2019-ben 5,5 milliárd forint volt, eszközállományuk pedig 6,8 milliárd forintot jelentett. A bevétel 77,7 százaléka, míg az eszközállomány 68,7 százaléka egy üzemhez köthető. A 2020-as évi adatok elemzése során figyelmen kívül hagyott vállalkozások 1,0 milliárd forint bevétellel, valamint 1,6 milliárd forint értékű eszközállománnyal rendelkeztek.

A társas vállalkozások 2019. január elsejétől csoportos adózás formájában is bevallhatják adókötelezettségüket, amennyiben a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvényben (Tao. tv.)³ meghatározott csoportos társasági adóalanyra vonatkozó feltételeknek eleget tesznek, amelyek a szervezeti formára, kapcsoltsági viszonyra és a számviteli rendszerre irányulnak. A csoportos társasági adóalany létrehozásához legalább két adózó szükséges. A Tao. törvény rendelkezései alapján 2019-ben 112, 2020-ban pedig 131 vállalkozás választotta a csoportos társasági adózás lehetőségét 26, valamint 40 csoportos társasági adóalanyt létrehozva.

A foglalkoztatottak száma szerinti csoportosításnál nulla fő olyan esetben szerepel, ha a vállalkozás nem közölt létszámadatot, vagy ha a munkát végzők az adott vállalkozással munkakapcsolatban lévő más gazdálkodó szervezetnél vannak nyilvántartva.

³ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99600081.tv>

1. táblázat: A mikro-, kis- és középvállalkozások (kkv-k) nagyságcsoportjainak ismérvei

A vállalkozás nagysága	Összes foglalkoztatott száma	Éves nettó árbevétel vagy mérlegfőösszeg
Mikrovállalkozás	10 főnél kevesebb	Árbevétel: legfeljebb 2 millió euró (0,7 milliárd forint) vagy mérlegfőösszeg: legfeljebb 2 millió euró (0,7 milliárd forint)
Kisvállalkozás	10–50 fő	Árbevétel: legfeljebb 10 millió euró (3,5 milliárd forint) vagy mérlegfőösszeg: legfeljebb 10 millió euró (3,5 milliárd forint)
Középvállalkozás	51–250 fő	Árbevétel: legfeljebb 50 millió euró (17,56 milliárd forint) vagy mérlegfőösszeg: legfeljebb 43 millió euró (15,10 milliárd forint)

Megjegyzés: A forintban kifejezett értékhatárokat az MNB által közölt középárfolyamon, 2019-ben 325,35 forint/euróval, 2020-ban 351,17 forint/euróval számoltuk.

Forrás: 2004. évi XXXIV. törvény a kis- és középvállalkozásokról, fejlesztésük támogatásáról

A kkv-besorolásnál a 2004. évi kis- és középvállalkozásokról, fejlesztésük támogatásáról szóló törvényben foglaltakat vettük figyelembe (1. táblázat), a kapcsolt vállalkozásokra vonatkozó kritérium kivételével⁴. A besoroláson kívül eső vállalkozások az „Egyéb vállalkozások” kategóriában szerepelnek. Ezek egyfelől méretük szerint nagyvállalatok, vagy azért nem minősülnek kkv-nak, mert az állam vagy az önkormányzat közvetlen tulajdoni részesedése a jegyzett tőke alapján külön-külön vagy együttesen meghaladja a 25 százalékot.

Az IFRS szerinti adózásra⁵ váltó üzemek száma továbbra is elenyésző volt, 2020-ban is mindössze két üzem nyújtotta be adóbevallását ilyen formában.

⁴ A társas adóbevallások rendelkezésre álló adatai nem teszik lehetővé a kapcsolt vállalkozásokra vonatkozó kritérium teljesülésének vizsgálatát.

⁵ <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1500178.TV>

2. melléklet: **A kettős könyvelést vezető társas vállalkozások főbb pénzügyi adatai néhány kiemelt gazdasági ágban, 2020**

Megnevezés	Mezőgazdaság, vadgazdálkodás és halászat	Erdő-gazdálkodás	Élelmiszerek, italok és dohánytermékek gyártása	Egyéb ipar	Egyéb	Összesen
					Gazdasági tevékenység	
Gazdálkodó szervezetek						
Száma, db	8 510	1 697	4 092	22 936	153 607	190 842
Ebből nyereségesek aránya, %	67,0	56,5	53,9	61,2	57,3	58,1
Eszközállomány és idegen forrás						
Eszközállomány, millió HUF	3 572 735	249 160	3 609 530	32 842 939	54 492 107	94 766 473
Kötelezettségek az eszközállomány %-ában	34,6	24,7	53,2	38,7	61,0	51,9
Bevételek, ráfordítások, millió HUF						
Értékesítésből származó nettó árbevétel	2 098 336	133 178	4 413 387	29 158 978	39 803 530	75 607 408
Ráfordítások összesen	2 401 371	145 910	4 595 278	30 077 390	42 193 281	79 413 231
Ebből: üzemi tevékenység ráfordításai	2 369 400	144 879	4 485 643	29 138 040	41 094 491	77 232 453
adójellegű ráfordítások	16 105	2 251	236 844	258 482	708 952	1 222 633
Adójellegű ráfordítások az összes ráfordítás %-ában	0,67	1,54	5,15	0,86	1,68	1,54
Eredmény, millió HUF						
Üzemi tevékenység nyeresége	210 196	8 093	255 192	1 777 948	2 944 666	5 196 094
vesztesége	-26 627	-2 394	-29 801	-433 912	-563 704	-1 056 438
eredménye	183 569	5 699	225 391	1 344 036	2 380 962	4 139 656
Adózás előtti nyereség	212 885	13 730	230 709	1 665 643	2 889 980	5 012 947
veszteség	-31 068	-2 326	-34 869	-394 074	-689 888	-1 152 225
eredmény	181 817	11 405	195 840	1 271 569	2 200 092	3 860 722
100 Ft-ra jutó adózás előtti eredmény, HUF						
Az árbevételre számítva	8,7	8,6	4,4	4,4	5,5	5,1
Az összes ráfordításra számítva	7,6	7,8	4,3	4,2	5,2	4,9
A saját tőkére számítva	8,0	7,0	13,3	7,8	11,9	9,9
Az összes eszközértékre számítva	5,1	4,6	5,4	3,9	4,0	4,1

Forrás: NAV-adatok és NAV-gyorsjelentés alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

3. melléklet: **A kettős könyvelést vezető társas vállalkozások eredménykimutatásának főbb tételei a mezőgazdasági, vadgazdálkodási és halászati ágazatban, 2019–2020**

Megnevezés	2019	2020	Változás	2020. évi a 2019. évi százalékában
	millió HUF			
1. Belföldi értékesítés nettó árbevétele	1 788 428	1 842 102	53 674	103,0
2. Exportértékesítés nettó árbevétele	235 420	256 234	20 815	108,8
I. Értékesítés nettó árbevétele	2 023 848	2 098 336	74 488	103,7
II. Aktivált saját teljesítmények értéke	104 171	94 944	-9 227	91,1
3. A költségek (ráfordítások) ellentételezésére, illetve fejlesztésére (visszafizetési kötelezettség nélkül) kapott támogatás, juttatás összege	141 672	144 896	3 224	102,3
III. Egyéb bevételek összesen	343 616	359 689	16 072	104,7
4. Anyagköltség	883 999	892 944	8 945	101,0
5. Eladott áruk beszerzési értéke	452 800	474 876	22 076	104,9
IV. Anyagjellegű ráfordítások összesen	1 752 900	1 788 639	35 739	102,0
6. Bérköltség	210 011	216 258	6 247	103,0
7. Személyi jellegű egyéb kifizetések	16 509	16 005	-503	97,0
8. Bérjárulékok	35 624	32 012	-3 612	89,9
V. Személyi jellegű ráfordítások összesen	265 406	267 603	2 197	100,8
VI. Értékcsökkenési leírás	171 488	174 761	3 274	101,9
9. Adók, illetékek, hozzájárulások bevallott, fizetendő összege	15 505	16 105	600	103,9
VII. Egyéb ráfordítások összesen	123 689	138 397	14 708	111,9
Üzemi tevékenység nyeresége	184 911	210 196	25 284	113,7
vesztesége	-26 759	-26 627	132	99,5
A. ÜZEMI TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE	158 152	183 569	25 417	116,1
10. Egyéb kapott (járó) kamatok és kamatjellegű bevételek	3 061	3 967	906	129,6
11. Kapott (járó) osztalék, részesedés	6 898	9 554	2 656	138,5
VIII. Pénzügyi műveletek bevételei összesen	18 613	30 218	11 605	162,3
12. Magánszemélynek és nem magánszemélynek fizetett kamatok és kamatjellegű ráfordítások	11 224	12 636	1 412	112,6
IX. Pénzügyi műveletek ráfordításai összesen	22 544	31 971	9 426	141,8
Pénzügyi műveletek nyeresége	10 370	17 652	7 283	170,2
vesztesége	-14 301	-19 405	-5 104	135,7
B. PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE	-3 931	-1 752	2 179	55,4
Adózás előtti nyereség	182 487	212 885	30 397	116,7
veszteség	-28 266	-31 068	-2 802	109,9
C. ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY	154 221	181 817	27 595	117,9
X. Adófizetési kötelezettség	9 357	9 686	329	103,5
Adózott eredmény nyereség	173 630	203 760	30 130	117,4
veszteség	-28 766	-31 629	-2 864	110,0
D. ADÓZOTT EREDMÉNY	144 864	172 131	27 266	118,8

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

4. melléklet: Pénzügyi mutatók képlete

Megnevezés	Számítások
Vagyoni helyzet	
Befektetett eszközök aránya (%)	Befektetett eszközök / Eszközök összesen
Forgóeszközök aránya (%)	Forgóeszközök / Eszközök összesen
Tőkeerősség (%)	Saját tőke / Források összesen
Jegyzett tőke aránya (%)	Jegyzett tőke / Források összesen
Kötelezettség aránya (%)	Kötelezettségek / Források összesen
Befektetett eszközök fedezettsége (%)	Saját tőke / Befektetett eszközök
Saját tőke növekedése (%)	Saját tőke / Jegyzett tőke
Forgótőke alakulása (millió HUF)	Forgóeszközök – Rövid lejáratú kötelezettségek
Forgótőke aránya (%)	Forgótőke / Saját tőke
Pénzügyi helyzet	
Likviditási ráta (%)	Forgóeszközök / Rövid lejáratú kötelezettségek
Likviditási gyorsráta (%)	(Forgóeszközök – Készletek) / Rövid lejáratú kötelezettségek
Pénzhányad (%)	(Pénzeszközök + Értékpapírok) / Rövid lejáratú kötelezettségek
Pénzeszköz-likviditás (%)	Pénzeszközök / Rövid lejáratú kötelezettségek
Hitelfedezettség (%)	Vevők / Szállítók
Hitelfedezettségi mutató (%)	Követelések / Rövid lejáratú kötelezettségek
Megtérülési mutatók	
Készletek forgási sebessége (nap)	(Készletek×365) / Értékesítés nettó árbevétele
Kintlévőségek időtartama (nap)	(Vevők×365) / Értékesítés nettó árbevétele
Szállítói tartozások időtartama (nap)	(Szállítók×365) / Anyagjellegű ráfordítások
Jövedelemhelyzet	
Bruttó termelési érték (Kibocsátás) (millió HUF)	Feldolgozóipar kivételével: Értékesítés nettó árbevétele + + Aktivált saját teljesítmények – ELÁBÉ – – Közvetített szolgáltatások Feldolgozóiparban: Értékesítés nettó árbevétele + + Aktivált saját teljesítmények – ELÁBÉ
Nettó termelési érték (millió HUF)	Bruttó termelési érték – Anyagköltség – Igénybe vett szolgáltatások – Amortizáció
Folyó termelőfelhasználás (millió HUF)	Feldolgozóipar kivételével: Anyagköltség + Igénybe vett szolgáltatások + Egyéb szolgáltatások – Földbérleti díj Feldolgozóiparban: Anyagköltség + Igénybe vett szolgáltatások + Egyéb szolgáltatások + Közvetített szolgáltatások – Földbérleti díj
Bruttó hozzáadott érték (millió HUF)	Kibocsátás – Folyó termelőfelhasználás
Tárgyi eszközök hatékonysága (%)	Nettó termelési érték / Tárgyi eszközök összesen
Eszközfelhasználási hatékonyság (%)	Értékesítés nettó árbevétele / Összes eszköz
Jövedelmezőség	
Árbevétel-arányos adózott eredmény, ROS (%)	Adózott eredmény / Értékesítés nettó árbevétele
Tőkearányos adózott eredmény, ROE (%)	Adózott eredmény / Saját tőke
Eszközarányos adózott eredmény, ROA (%)	Adózott eredmény / Eszközök összesen
Befektetett eszközök jövedelmezősége (%)	Adózott eredmény / Befektetett eszközök
Bérijövedelmezőség (%)	Adózott eredmény / Bér és személyi jellegű ráfordítás
1 főre jutó adózott eredmény (millió HUF)	Adózott eredmény / Átlagos állományi létszám
Saját tőke jövedelmezősége (%)	Adózás előtti eredmény / Saját tőke
Alaptőke jövedelmezősége (%)	Adózott eredmény / Jegyzett tőke
Tőkeáttételi mutatók	
Eladósodottság foka (%)	Kötelezettségek / Eszközök összesen
Eladósodottság mértéke (%)	Kötelezettségek / Saját tőke
Nettó eladósodottság foka (%)	(Kötelezettségek – Követelések) / Saját tőke

Forrás: Az AKI Pénzügykutató Osztályán készült összeállítás

5. melléklet: **A kettős könyvelést vezető társas vállalkozások pénzügyi mutatóinak alakulása a mezőgazdasági, vadgazdálkodási és halászati ágazatban, 2019–2020**

Megnevezés	2019	2020	Változás
Vagyoni helyzet			
Befektetett eszközök aránya (%)	53,2	53,1	-0,1
Forgóeszközök aránya (%)	45,1	45,3	0,3
Tőkeerősség (%)	64,4	63,6	-0,8
Jegyzett tőke aránya (%)	8,3	8,0	-0,4
Kötelezettség aránya (%)	33,9	34,6	0,7
Befektetett eszközök fedezettsége (%)	121,2	119,8	-1,3
Saját tőke növekedése (%)	773,1	798,1	24,9
Forgótőke alakulása (millió HUF)	772 597	859 923	87 326
Forgótőke aránya (%)	35,3	37,8	2,5
Pénzügyi helyzet			
Likviditási ráta (%)	201,8	213,1	11,4
Likviditási gyorsráta (%)	127,0	140,5	13,5
Pénzhányad (%)	50,2	63,5	13,3
Pénzeszköz-likviditás (%)	44,7	58,4	13,6
Hitelfedezettség (%)	84,8	85,1	0,3
Hitelfedzettségi mutató (%)	76,9	77,0	0,2
Megtérülési mutatók			
Készletek forgási sebessége (nap)	102,3	96,0	-6,3
Kintlévőségek időtartama (nap)	43,5	42,5	-1,0
Szállítói tartozások időtartama (nap)	59,2	58,6	-0,6
Jövedelemhelyzet			
Bruttó termelési érték (Kibocsátás) (millió HUF)	1 650 747	1 695 531	44 783
Nettó termelési érték (millió HUF)	254 686	280 511	25 825
Folyó termelőfelhasználás (millió HUF)	1 177 209	1 146 628	-30 581
Bruttó hozzáadott érték (millió HUF)	473 538	548 903	75 364
Tárgyi eszközök hatékonysága (%)	15,5	16,5	1,1
Eszközfelhasználási hatékonyság (%)	59,5	58,7	-0,8
Jövedelmezőség			
Árbevétel-arányos adózott eredmény, ROS (%)	7,2	8,2	1,0
Tőkearányos adózott eredmény, ROE (%)	6,6	7,6	1,0
Eszközarányos adózott eredmény, ROA (%)	4,3	4,8	0,6
Befektetett eszközök jövedelmezősége (%)	8,0	9,1	1,1
Bérijövedelmezőség (%)	54,6	64,3	9,7
1 főre jutó adózott eredmény (millió HUF)	2,4	3,0	0,6
Saját tőke jövedelmezősége (%)	7,0	8,0	1,0
Alaptőke jövedelmezősége (%)	51,2	60,4	9,3
Tőkeáttételi mutatók			
Eladósodottság foka (%)	33,9	34,6	0,7
Eladósodottság mértéke (%)	52,6	54,4	1,8
Nettó eladósodottság foka (%)	26,0	28,7	2,7

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

6. melléklet: **A kettős könyvelést vezető társas vállalkozások eszközei és forrásai a mezőgazdasági, vadgazdálkodási és halászati ágazatban, 2019–2020**

Megnevezés	2019	2020	Változás	2020. évi a 2019. évi százalékában
	millió HUF			
Vállalkozások száma, db				
Összesen	9 016	8 510	-506	94,4
Eszközállomány folyó áron, millió HUF				
A. Befektetett eszközök	1 806 907	1 897 337	90 430	105,0
I. Immateriális javak	8 877	9 286	410	104,6
1. Kísérleti fejlesztés aktivált értéke	3 011	3 092	81	102,7
II. Tárgyi eszközök	1 645 612	1 696 881	51 269	103,1
1. Ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok	815 015	850 704	35 689	104,4
2. Műszaki berendezések, gépek, járművek	480 048	492 656	12 609	102,6
3. Tenyészállatok	88 349	90 946	2 597	102,9
4. Beruházások, felújítások	124 588	130 428	5 840	104,7
5. Egyéb berendezések, felszerelések, járművek	55 060	55 920	860	101,6
6. Egyéb	82 552	76 227	-6 325	92,3
III. Befektetett pénzügyi eszközök	152 419	191 170	38 751	125,4
B. Forgóeszközök	1 531 660	1 620 007	88 347	105,8
I. Készletek	567 356	552 009	-15 347	97,3
II. Követelések könyv szerinti értéke	583 506	585 443	1 937	100,3
III. Értékpapírok	41 304	38 952	-2 352	94,3
VI. Pénzeszközök	339 495	443 604	104 109	130,7
C. Aktív időbeli elhatárolások	60 012	55 391	-4 620	92,3
ESZKÖZÖK ÖSSZESEN	3 398 579	3 572 735	174 156	105,1
Eszközállomány forrásai folyó áron, millió HUF				
D. Saját tőke	2 189 398	2 273 676	84 277	103,8
I. Jegyzett tőke	283 180	284 900	1 720	100,6
II. Jegyzett, de még be nem fizetett tőke	-312	-218	94	69,9
III. Tőketartalék	466 842	494 891	28 049	106,0
IV. Eredménytartalék	1 017 946	1 031 203	13 257	101,3
V. Egyéb tartalékok	277 585	290 842	13 257	104,8
VI. Adózott eredmény	144 864	172 131	27 266	118,8
E. Céltartalékok	3 644	4 732	1 088	129,9
F. Kötelezettségek	1 152 457	1 237 592	85 135	107,4
I. Hátrasorolt kötelezettségek	15 722	27 373	11 651	174,1
II. Hosszú lejáratú kötelezettségek	377 672	450 136	72 464	119,2
1. Hosszú lejáratú hitelek (pénzügyi intézménytől)	219 192	271 890	52 698	124,0
2. Tulajdonosok által nyújtott hosszú lejáratú kölcsönök	51 963	64 013	12 050	123,2
III. Rövid lejáratú kötelezettségek	759 063	760 084	1 021	100,1
1. Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból (szállítók)	284 412	287 072	2 660	100,9
2. Tulajdonosokkal szembeni kötelezettségek	54 365	70 456	16 091	129,6
3. Egyéb kapott hitelek, kölcsönök összege	174 089	166 541	-7 548	95,7
G. Passzív időbeli elhatárolások	53 079	56 735	3 655	106,9
FORRÁSOK ÖSSZESEN	3 398 579	3 572 735	174 156	105,1

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

7. melléklet: **A kettős könyvelést vezető társas vállalkozások főbb pénzügyi adatai a mezőgazdasági, vadgazdálkodási és halászati ágazatban néhány jellemző szerint, 2020**

Megnevezés	Vállalkozások száma	Értékesítés nettó árbevétele	Saját tőke	Jegyzett tőke	Jegyzett tőke		Adózás előtti eredmény	Árbevételek	Saját tőke	
					belföldi magán	külföldi				
millió HUF					tulajdon aránya, %		millió HUF	arányos adózás előtti eredmény, %		
Az adózás előtti eredmény jellege szerint										
Nyereséges	5 705	1 891 263	2 067 005	227 299	45,02	7,70	212 885	11,26	10,30	
Veszteséges	2 386	207 009	206 136	56 648	36,28	27,68	-31 068	-15,01	-15,07	
0 eredményű	419	64	534	954	89,17	5,46	0	0,00	0,00	
Összesen	8 510	2 098 336	2 273 676	284 900	43,43	11,66	181 817	8,66	8,00	
A foglalkoztatottak száma szerint										
0		2 899	65 164	84 964	18 148	60,24	7,53	11 584	17,78	13,63
1	fő közötti létszám	1 787	67 771	85 839	12 321	62,52	6,06	9 975	14,72	11,62
2-9		2 582	342 662	379 706	33 202	65,08	9,87	41 259	12,04	10,87
10-49		1 012	763 503	872 805	83 982	50,12	15,37	71 322	9,34	8,17
50-249		219	707 755	688 040	97 056	41,91	15,38	42 325	5,98	6,15
250 fő és nagyobb		11	151 482	162 322	40 192	1,76	0,00	5 353	3,53	3,30
Összesen	8 510	2 098 336	2 273 676	284 900	43,43	11,66	181 817	8,66	8,00	
Gazdálkodási forma szerint										
Kft.	6 485	1 467 505	1 460 212	139 810	52,96	14,56	130 627	8,90	8,95	
Rt.	268	496 619	654 103	125 371	33,00	3,03	39 617	7,98	6,06	
Szövetkezet	437	78 617	73 334	5 647	91,51	0,32	5 251	6,68	7,16	
Bt.	978	49 145	65 066	11 026	12,38	82,06	6 549	13,33	10,07	
Nonprofit szervezet	52	2 921	16 110	1 676	26,84	0,18	-698	-23,89	-4,33	
Egyéb	290	3 528	4 851	1 370	97,42	0,06	470	13,34	9,70	
Összesen	8 510	2 098 336	2 273 676	284 900	43,43	11,66	181 817	8,66	8,00	
A vállalkozások nagysága szerint										
Mikrovállalkozás	7 181	434 180	522 585	61 562	64,32	8,71	58 924	13,57	11,28	
Kisvállalkozás	1 027	724 404	857 391	84 591	50,05	15,29	69 489	9,59	8,10	
Középvállalkozás	221	625 692	665 102	88 702	46,02	15,15	44 595	7,13	6,70	
Nagyvállalkozás	14	305 422	209 741	46 833	1,77	3,18	9 022	2,95	4,30	
Egyéb vállalkozás	67	8 638	18 857	3 212	4,53	0,00	-213	-2,46	-1,13	
Összesen	8 510	2 098 336	2 273 676	284 900	43,43	11,66	181 817	8,66	8,00	

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

8. melléklet: **A kettős könyvelést vezető társas vállalkozások eredménykimutatásának főbb tételei az élelmiszereket, italokat és dohánytermékeket gyártó ágazatban, 2019–2020**

Megnevezés	2019	2020	Változás	2020. évi a 2019. évi százalékában
	millió HUF			
1. Belföldi értékesítés nettó árbevétele	2 751 217	2 917 562	166 345	106,0
2. Exportértékesítés nettó árbevétele	1 346 078	1 495 825	149 746	111,1
I. Értékesítés nettó árbevétele	4 097 295	4 413 387	316 091	107,7
II. Aktivált saját teljesítmények értéke	41 922	40 845	-1 077	97,4
3. A költségek (ráfordítások) ellentételezésére, illetve fejlesztésére (visszafizetési kötelezettség nélkül) kapott támogatás, juttatás összege	10 308	16 593	6 285	161,0
III. Egyéb bevételek összesen	193 303	256 802	63 499	132,8
4. Anyagköltség	2 129 561	2 356 489	226 929	110,7
5. Eladott áruk beszerzési értéke	473 512	457 434	-16 078	96,6
IV. Anyagjellegű ráfordítások összesen	3 164 910	3 406 489	241 579	107,6
6. Bérköltség	323 067	341 156	18 089	105,6
7. Személyi jellegű egyéb kifizetések	32 145	31 597	-549	98,3
8. Bérjárulékok	63 270	58 410	-4 861	92,3
V. Személyi jellegű ráfordítások összesen	421 991	434 438	12 447	102,9
VI. Értékcsökkenési leírás	121 815	135 813	13 998	111,5
9. Adók, illetékek, hozzájárulások bevallott, fizetendő összege	235 035	236 844	1 810	100,8
VII. Egyéb ráfordítások összesen	445 066	508 902	63 837	114,3
Üzemi tevékenység nyeresége	216 464	255 192	38 727	117,9
vesztesége	-37 725	-29 801	7 924	79,0
A. ÜZEMI TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE	178 739	225 391	46 652	126,1
10. Egyéb kapott (járó) kamatok és kamatjellegű bevételek	3 162	4 830	1 668	152,7
11. Kapott (járó) osztalék, részesedés	3 018	3 598	580	119,2
VIII. Pénzügyi műveletek bevételei összesen	39 526	80 085	40 559	202,6
12. Magánszemélynek és nem magánszemélynek fizetett kamatok és kamatjellegű ráfordítások	14 151	20 719	6 568	146,4
IX. Pénzügyi műveletek ráfordításai összesen	52 653	109 636	56 982	208,2
Pénzügyi műveletek nyeresége	7 871	13 801	5 930	175,3
vesztesége	-20 998	-43 351	-22 354	206,5
B. PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE	-13 127	-29 551	-16 424	225,1
Adózás előtti nyereség	206 777	230 709	23 932	111,6
veszteség	-41 165	-34 869	6 296	84,7
C. ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY	165 612	195 840	30 228	118,3
X. Adófizetési kötelezettség	11 457	11 444	-13	99,9
Adózott eredmény nyereség	196 003	220 296	24 293	112,4
veszteség	-41 848	-35 899	5 949	85,8
D. ADÓZOTT EREDMÉNY	154 155	184 396	30 241	119,6

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

9. melléklet: **A kettős könyvelést vezető társas vállalkozások pénzügyi mutatóinak alakulása az élelmiszereket, italokat és dohánytermékeket gyártó ágazatban, 2019–2020**

Megnevezés	2019	2020	Változás
Vagyoni helyzet			
Befektetett eszközök aránya (%)	51,3	51,6	0,3
Forgóeszközök aránya (%)	47,4	47,3	-0,2
Tőkeösszeg (%)	43,9	40,7	-3,2
Jegyzett tőke aránya (%)	9,1	8,4	-0,7
Kötelezettség aránya (%)	51,2	53,2	2,0
Befektetett eszközök fedezettsége (%)	85,6	78,9	-6,8
Saját tőke növekedése (%)	484,7	486,6	1,9
Forgótőke alakulása (millió HUF)	400 281	492 036	91 754
Forgótőke aránya (%)	28,9	33,5	4,6
Pénzügyi helyzet			
Likviditási ráta (%)	136,5	140,5	4,0
Likviditási gyorsráta (%)	85,7	88,2	2,6
Pénzhányad (%)	17,6	24,9	7,3
Pénzeszköz-likviditás (%)	16,1	23,4	7,3
Hitelfedezettség (%)	102,3	98,3	-4,0
Hitelfedezettségi mutató (%)	68,1	63,4	-4,7
Megtérülési mutatók			
Készletek forgási sebessége (nap)	49,6	52,5	2,9
Kintlévőségek időtartama (nap)	36,4	32,7	-3,7
Szállítói tartozások időtartama (nap)	46,1	43,1	-3,0
Jövedelemhelyzet			
Bruttó termelési érték (millió HUF)	3 665 705	3 996 797	331 092
Nettó termelési érték (millió HUF)	907 104	969 283	62 178
Folyó termelőfelhasználás (millió HUF)	2 680 870	2 938 144	257 274
Bruttó hozzáadott érték (millió HUF)	984 835	1 058 653	73 818
Tárgyi eszközök hatékonysága (%)	62,8	57,7	-5,0
Eszközfelhasználási hatékonyság (%)	129,9	122,3	-7,6
Jövedelmezőség			
Árbevétel-arányos adózott eredmény, ROS (%)	3,8	4,2	0,4
Tőkearányos adózott eredmény, ROE (%)	11,1	12,6	1,4
Eszközarányos adózott eredmény, ROA (%)	4,9	5,1	0,2
Befektetett eszközök jövedelmezősége (%)	9,5	9,9	0,4
Bérijövedelmezőség (%)	36,5	42,4	5,9
1 főre jutó adózott eredmény (millió HUF)	176,7	216,2	39,5
Saját tőke jövedelmezősége (%)	12,0	13,3	1,4
Alaptőke jövedelmezősége (%)	53,9	61,1	7,2
Tőkeáttételi mutatók			
Eladósodottság foka (%)	51,2	53,2	2,0
Eladósodottság mértéke (%)	116,6	130,7	14,1
Nettó eladósodottság foka (%)	62,8	78,4	15,6

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

10. melléklet: **A kettős könyvelést vezető társas vállalkozások eszközei és forrásai az élelmiszereket, italokat és dohánytermékeket gyártó ágazatban, 2019–2020**

Megnevezés	2019	2020	Változás	2020. évi a 2019. évi százalékában
	millió HUF			
Vállalkozások száma, db				
Összesen	4 387	4 092	-295	93,3
Eszközállomány folyó áron, millió HUF				
A. Befektetett eszközök	1 617 826	1 861 483	243 657	115,1
I. Immateriális javak	40 205	41 857	1 652	104,1
1. Kísérleti fejlesztés aktivált értéke	2 729	4 087	1 357	149,7
II. Tárgyi eszközök	1 445 530	1 678 684	233 154	116,1
1. Ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok	598 656	726 866	128 209	121,4
2. Műszaki berendezések, gépek, járművek	476 393	556 168	79 776	116,7
3. Tenyészállatok	1 422	2 400	978	168,8
4. Beruházások, felújítások	196 547	176 477	-20 070	89,8
5. Egyéb berendezések, felszerelések, járművek	76 707	91 412	14 705	119,2
6. Egyéb	95 806	125 363	29 557	130,9
III. Befektetett pénzügyi eszközök	132 091	140 941	8 851	106,7
B. Forgóeszközök	1 496 416	1 705 740	209 324	114,0
I. Készletek	557 273	634 798	77 525	113,9
II. Követelések könyv szerinti értéke	746 081	769 039	22 958	103,1
III. Értékpapírok	16 317	17 291	974	106,0
VI. Pénzeszközök	176 745	284 611	107 866	161,0
C. Aktív időbeli elhatárolások	40 934	42 308	1 373	103,4
ESZKÖZÖK ÖSSZESEN	3 155 176	3 609 530	454 354	114,4
Eszközállomány forrásai folyó áron, millió HUF				
D. Saját tőke	1 385 657	1 468 027	82 371	105,9
I. Jegyzett tőke	285 851	301 680	15 828	105,5
II. Jegyzett, de még be nem fizetett tőke	-1 387	-411	976	29,6
III. Tőketartalék	322 410	320 764	-1 647	99,5
IV. Eredménytartalék	427 769	440 222	12 453	102,9
V. Egyéb tartalékok	198 283	221 610	23 328	111,8
VI. Adózott eredmény	154 155	184 396	30 241	119,6
E. Céltartalékok	10 924	14 213	3 289	130,1
F. Kötelezettségek	1 615 748	1 919 239	303 491	118,8
I. Hátrasorolt kötelezettségek	27 958	49 156	21 198	175,8
II. Hosszú lejáratú kötelezettségek	491 656	656 379	164 723	133,5
1. Hosszú lejáratú hitelek (pénzügyi intézménytől)	221 723	352 704	130 981	159,1
2. Tulajdonosok által nyújtott hosszú lejáratú kölcsönök	53 490	95 289	41 800	178,1
III. Rövid lejáratú kötelezettségek	1 096 135	1 213 704	117 570	110,7
1. Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból (szállítók)	399 959	402 418	2 459	100,6
2. Tulajdonosokkal szembeni kötelezettségek	84 210	90 497	6 287	107,5
3. Egyéb kapott hitelek, kölcsönök összege	210 105	203 857	-6 248	97,0
G. Passzív időbeli elhatárolások	142 847	208 051	65 204	145,6
FORRÁSOK ÖSSZESEN	3 155 176	3 609 530	454 354	114,4

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

11. melléklet: A kettős könyvelést végző társas vállalkozások főbb pénzügyi adatai az élelmiszereket, italokat és dohánytermékeket gyártó szakágazatokban, 2019–2020

Megnevezés	Vállalkozások száma, db		Értékesítés nettó árbevétele, millió HUF		Adózás előtti eredmény, millió HUF		Saját tőke, millió HUF		Saját tőkére vetített jövedelmezőség, %		Árbevétel-arányos jövedelmezőség, %		Kötelezettségek, millió HUF	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Húsfeldolgozás, -tartósítás, húskészítmény gyártása	464	424	978 902	977 612	17 070	23 910	240 430	269 393	7,1	8,9	1,6	2,3	346 746	361 416
Húsfeldolgozás, -tartósítás	288	268	450 664	453 506	-2 771	12 097	90 018	105 918	-3,1	11,4	-0,8	2,5	141 439	123 461
Baromfi-hús feldolgozása, tartósítása	119	102	369 345	357 106	10 944	2 354	91 511	93 826	12,0	2,5	2,8	0,6	138 718	165 388
Hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása	57	54	158 892	167 000	8 897	9 459	58 900	69 649	15,1	13,6	5,5	5,6	66 590	72 566
Hálfeldolgozás, -tartósítás	10	10	581	995	-287	-201	-221	-291	N.É.	N.É.	-49,8	-20,6	2 075	2 567
Gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	453	421	240 288	289 783	11 600	13 395	131 470	147 743	8,8	9,1	4,6	4,5	124 213	148 068
Növényi, állati olaj gyártása	50	45	255 545	342 002	15 107	11 671	39 323	42 994	38,4	27,1	5,5	3,2	123 711	173 349
Tejfeldolgozás	121	118	352 291	392 396	7 336	12 609	110 929	123 966	6,6	10,2	1,9	3,0	98 070	118 170
Tejtermék gyártása	80	76	349 369	390 352	7 911	12 680	110 304	123 474	7,2	10,3	2,1	3,1	95 909	116 329
Jégkrém gyártása	41	42	2 921	2 044	-575	-71	625	492	-91,9	-14,5	-19,9	-3,8	2 162	1 841
Malomipari termék, keményítő gyártása	94	86	216 356	286 385	14 587	22 891	96 805	114 444	15,1	20,0	6,2	7,6	113 565	177 700
Malomipari termék gyártása	87	77	118 781	126 286	4 622	6 035	45 254	49 695	10,2	12,1	3,6	4,5	48 698	48 197
Keményítő, keményítőtermék gyártása	7	9	97 575	160 099	9 965	16 856	51 552	64 749	19,3	26,0	9,4	10,0	64 867	129 503
Pékáru, tésztafélek gyártása	1 158	1 087	296 160	295 745	12 591	15 705	117 472	125 660	10,7	12,5	3,9	5,0	95 813	116 988
Kenyer, friss pékáru gyártása	951	890	170 633	163 379	6 577	7 541	54 877	57 427	12,0	13,1	3,5	4,3	49 489	64 800
Tartósított lisztes áru gyártása	84	84	75 444	73 950	4 425	4 718	34 261	36 048	12,9	13,1	5,5	6,0	23 312	25 723
Tésztafélek gyártása	123	113	50 082	58 416	1 590	3 446	28 334	32 185	5,6	10,7	3,0	5,6	23 012	26 465
Egyéb élelmiszer gyártása	580	533	569 970	622 807	24 187	28 592	158 234	191 738	15,3	14,9	3,9	4,2	227 842	253 595
Cukorgyártás	6	6	34	25 022 ^{a)}	-19	-104	2 259	23 030	-0,8	-0,5	-55,0	-1,1	343	9 659
Takarmány gyártása	139	123	355 693	384 076	16 529	20 508	162 952	100 711	10,1	20,4	4,3	5,1	117 486	173 398
Ital gyártása	1 310	1 238	622 605	590 922	35 720	28 952	280 722	295 664	12,7	9,8	5,3	4,6	321 677	324 669
Dohánytermék gyártása	8	7	208 906	230 664	11 173	17 810	47 543	56 004	23,5	31,8	5,2	7,5	44 550	69 320
Összesen	4 387	4 092	4 097 295	4 413 387	165 612	195 840	1 385 657	1 468 027	12,0	13,3	3,8	4,2	1 615 748	1 919 239

a) A cukorgyártás szakágazat meghatározó vállalata 2020-ban a NAV adatbázis alapján normál üzleti évet választott. Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán ()

12. melléklet: **A kettős könyvelést vezető társas vállalkozások főbb pénzügyi adatai az élelmiszereket, italokat és dohánytermékeket gyártó ágazatban néhány jellemző szerint, 2020**

Megnevezés	Vállalkozások száma	Értékesítés nettó árbevétele	Saját tőke	Jegyzett tőke	Jegyzett tőke		Adózás előtti eredmény	Árbevételek	Saját tőke	
					belföldi magán	külföldi				
				millió HUF		tulajdon aránya, %	millió HUF	arányos adózás előtti eredmény, %		
Az adózás előtti eredmény jellege szerint										
Nyeréséges	2 206	3 990 729	1 336 767	225 290	14,15	50,41	230 709	5,78	17,26	
Veszteséges	1 726	422 653	130 986	75 808	23,92	38,89	-34 869	-8,25	-26,62	
0 eredményű	160	5	274	582	76,74	20,00	0	0,00	0,00	
Összesen	4 092	4 413 387	1 468 027	301 680	16,72	47,46	195 840	4,44	13,34	
A foglalkoztatottak száma szerint										
0		1 030	7 898	20 902	11 352	37,24	15,22	-2 229	-28,23	-10,67
1	fő közötti létszám	756	19 785	15 436	4 054	66,71	8,39	679	3,43	4,40
2-9		1 345	113 364	73 157	19 408	70,36	8,40	4 163	3,67	5,69
10-49		636	475 144	221 391	38 557	36,48	24,15	25 665	5,40	11,59
50-249		264	1 281 013	494 244	80 810	15,02	50,58	62 406	4,87	12,63
250 fő és nagyobb		61	2 516 183	642 897	147 498	2,48	60,54	105 156	4,18	16,36
Összesen	4 092	4 413 387	1 468 027	301 680	16,72	47,46	195 840	4,44	13,34	
Gazdálkodási forma szerint										
Kft.	3 400	3 125 998	1 042 764	175 977	19,67	53,69	160 292	8,90	15,37	
Rt.	132	1 256 562	409 714	124 228	12,04	38,74	34 364	7,98	8,39	
Szövetkezet	134	5 418	3 982	303	98,91	0,00	-67	6,68	-1,67	
Bt.	367	22 210	10 928	1 071	46,74	52,30	1 157	13,33	10,59	
Nonprofit szervezet	23	173	220	70	73,56	0,00	24	-23,89	10,96	
Egyéb	36	3 025	419	31	73,63	26,37	70	13,34	16,63	
Összesen	4 092	4 413 387	1 468 027	301 680	16,72	47,46	195 840	4,44	13,34	
A vállalkozások nagysága szerint										
Mikrovállalkozás	3 087	103 201	94 464	33 881	60,51	10,62	-305	13,57	-0,32	
Kisvállalkozás	638	396 206	205 729	37 383	36,86	23,37	23 094	9,59	11,23	
Középvállalkozás	269	1 225 185	468 634	68 957	17,83	48,39	61 054	7,13	13,03	
Nagyvállalkozás	65	2 682 772	685 550	157 128	2,46	62,04	112 633	2,95	16,43	
Egyéb vállalkozás	33	6 023	13 651	4 331	0,25	0,00	-635	-2,46	-4,65	
Összesen	4 092	4 413 387	1 468 027	301 680	16,72	47,46	195 840	4,44	13,34	

Forrás: NAV-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

HIVATKOZÁSOK JEGYZÉKE

1. Illés, I. és Péter, K. (2021). *Pénzügyi hírlevél*, 14(1). Agrárközgazdasági Intézet.
2. KSH (2021a). *STADAT 1.1.1.11. Mezőgazdaságiár-indexek és az agrárrolló*. Központi Statisztikai Hivatal.
3. KSH (2021b). *Helyzetkép a mezőgazdaságról, 2020*. Központi Statisztikai Hivatal.
4. KSH (2021c). *STADAT 20.1.1.54. A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete nemzetgazdasági áganként*. Központi Statisztikai Hivatal.
5. KSH (2021d). *STADAT 3.2.1.2. A nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke nemzetgazdasági ágak szerint, negyedévente, évkezdettől kumulált [folyó áron, millió Ft]*. Központi Statisztikai Hivatal.
6. KSH (2021e). *STADAT 3.2.1.3. A nemzetgazdasági beruházások volumenindexei nemzetgazdasági ágak szerint, negyedévente, évkezdettől kumulált [az előző év azonos időszaka = 100,0%]*. Központi Statisztikai Hivatal.
7. KSH (2021f). *STADAT 3.3.1. A nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke gazdasági ágak szerint*. Központi Statisztikai Hivatal.
8. KSH (2021g). *STADAT 3.3.2. A nemzetgazdasági beruházások volumenindexei gazdasági ágak szerint*. Központi Statisztikai Hivatal.
9. KSH (2021h). *STADAT 4.2.3. Az ipari termelés értéke alágak szerint*. Központi Statisztikai Hivatal.
10. KSH (2021i). *Gyorstájékoztató. A mezőgazdaság teljesítménye, 2020 (első becslés)*. Központi Statisztikai Hivatal.
11. KSH (2021j). *Helyzetkép az iparról, 2020*. Központi Statisztikai Hivatal.
12. Vörös-Illés, I. és Lámfalusi, I. (2021). Az élelmiszer-termelés pénzügyi eredményei a Covid-19-pandémia első évében. *Gazdálkodás*, 5(65), 397–412. https://doi.org/10.53079/GAZDALKODAS.65.5.t.pp_397-412

